

Fördjupad översiktsplan Forserum

Planeringsunderlag ■ Antagande ■ 2025

NÄSSJÖ KOMMUN

Fördjupad översiktsplan för Forserum är indelad i tre delar: planförslaget, planeringsunderlaget och miljökonsekvensbeskrivningen. Denna del, planeringsunderlaget, redogör för nuläget i Forserum samt värden och hänsynsaspekter och utgör underlaget för de ställningstaganden som görs i den fördjupande översiktsplanen. Planförslaget redogör för kommunens ställningstaganden och vilja när det gäller mark- och vattenanvändning i Forserum. Miljökonsekvensbeskrivningen beskriver konsekvenserna av genomförandet av den fördjupade översiktsplanen.

Samhällsplaneringskontoret har lett arbetet med att ta fram den fördjupade översiktsplanen och flera av kommunens förvaltningar har, liksom Nässjö Affärsverk deltagit i arbetet. Samhällsplaneringsnämndens presidium har utgjort styrgrupp för planarbetet.

Den fördjupade översiktsplanen för Forserum var ute på samråd mellan 31 oktober 2022 och 15 januari 2023 och ställdes ut på granskning under perioden 9 december 2024 till och med 28 februari 2025. De synpunkter och förslag som inkom under granskningen har sammanställts i ett särskilt utlåtande, av vilket det framgår hur synpunkterna har behandlats i arbetet med översiktsplanen. Planförslaget har bearbetats på nytt och antas nu av kommunfullmäktige.

Projektledning: Samhällsplaneringskontoret

Styrgrupp: Samhällsplaneringsnämndens presidie

Layout och bilder: Samhällsplaneringskontoret/Kommunledningskontoret

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

LÄSHÄNVISNINGAR	5
BEGREPPSORDLISTA	6
INLEDNING	9
Forserums utveckling	9
PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR	12
Agenda 2030	12
Miljömål	13
Regionala planer och strategier	15
Fördjupad översiktsplan för Forserums samhälle 2011	17
HÄNSYN I SAMHÄLLSPLANERINGEN	20
Vatten	20
Kulturmiljö	24
Jordbruksmark	44
Naturmiljö	48
Risker	52
Täktverksamhet	56
Klimatförändringar	58
Energi och teknisk försörjning	63

Forserum station och delar av centrum.

LÄSHÄNVISNINGAR

Den fördjupade översiktsplanen är uppdelad i tre delar och innehåller följande:

PLANERINGSUNDERLAG

Detta dokument utgör planeringsunderlaget, vilket fungerar som ett komplement till planförslaget. Planeringsunderlaget innehåller inga förslag utan är ett stöd om läsaren vill fördjupa sig i det underlag som ligger till grund för den fördjupade översiktsplanens olika delar och de utpekanden och ställningstaganden som görs. Här beskrivs bland annat olika hänsynsaspekter mer ingående.

PLANFÖRSLAG

Planförslaget innehåller kommunens långsiktiga förslag kring hur mark- och vattenområden ska användas, bevaras och utvecklas. I planförslaget presenteras också utvecklingsinriktningen för Forserum avseende bebyggelse, natur och friluftsliv och kommunikationer. Planförslaget behandlar även kortfattat olika hänsynsaspekter som kommunen behöver beakta vid planläggning av mark- och vattenområden.

KONSEKVENSBESKRIVNING

En fördjupad översiktsplan förutsätts alltid innebära en betydande miljöpåverkan. På grund av detta har en miljökonsekvensbeskrivning tagits fram. Denna redogör bland annat för den fördjupade översiktsplanens konsekvenser för miljön. I den fördjupade översiktsplanen för Forserum utgör miljökonsekvensbeskrivningen en del av konsekvensbeskrivningen. Ett avgränsningssamråd genomfördes med Länsstyrelsen i Jönköpings län den 3 december 2021.

BEGREPPSORDLISTA

Nedan förklaras olika begrepp och uttryck som förekommer i planeringsunderlaget.

BIOTOP

En biotop är en livsmiljö som bebos av ett bestämt växt- eller djursamhälle. En biotop är naturligt avgränsad av strukturen i miljön.

DAGVATTEN

Tillfälligt avrinnande vatten, exempelvis regnvatten och smältvatten, från tak och vägar med mera, samt framträngande grundvatten.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Ekosystemtjänster är alla de produkter och tjänster som ekosystemen ger till människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet, exempelvis biologisk mångfald.

FORNLÄMNING

Definieras i kulturmiljölagen (1988:950) som lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna. Fornlämningar är också naturbildningar som ålderdomliga bruk, sägner eller märkliga historiska minnen är knutna till liksom lämningar efter äldre folklig kult.

FYSISK PLANERING

Kommunens arbete med översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser. Fysisk planering handlar bland annat om hur mark och vattenområden bör användas, var bebyggelse och infrastruktur ska ligga och hur den bör vara utformad.

HÅRDGJORD YTA

Asfalterade, stenlagda eller grusade ytor.

KLIMATANPASSNING

Åtgärder som syftar till att skydda samhället och miljön från de konsekvenser som ett förändrat klimat innebär. I den fördjupade översiktsplanen lyfts frågan främst utifrån vilka konsekvenser klimatförändringarna kan få för den bebyggda miljön.

KLIMATPÅVERKAN

Den påverkan som naturliga fenomen eller mänsklig aktivitet har på klimatet.

MARKANVÄNDNING

Kommunen får i detaljplan eller områdesbestämmelser reglera vad ett mark- eller vattenområde får användas till. Vad området får användas till kallas markanvändning och vanliga användningar är till exempel bostäder, natur och gata.

MILJÖBALKEN

I denna lag finns bestämmelser med syfte att främja en hållbar utveckling. Här redovisas till exempel vilka områden som är av nationell betydelse (riksintressen) och strandskyddsreglerna.

PLAN- OCH BYGGLAGEN (PBL)

I denna lag finns bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. Kommunens handläggning av planer och lov utgår till stor del från denna lag.

RECIPIENT

Recipient kan enkelt översättas till mottagare. I den fördjupade översiktsplanen används ordet för att beskriva en mottagare av dagvatten.

RIKSINTRESSE

Ett riksintresse är ett geografiskt område av nationell betydelse, exempelvis för att det innehåller värden och kvaliteter som är nationellt viktiga.

SKYFALL

Kraftigt regn med en intensitet motsvarande minst 1 mm nederbörd per minut.

TÄKTVERKSAMHET

Verksamhet där till exempel berg, naturgrus, morän, matjord och torv utvinns och bearbetas.

VA

Förkortning för vatten och avlopp. I den fördjupade översiktsplanen syftar benämningen VA till kommunalt vatten och avlopp. Nässjö Affärsverk är huvudman för vatten och avlopp i Nässjö kommun.

VATTENRESURS

En naturresurs som kan användas för dricksvattenförsörjning, exempelvis en sjö. En vattenresurs kan skyddas genom att inrätta ett vattenskyddsområde.

VATTENSKYDD SOMRÅDE

Ett mark- eller vattenområde för att skydda en yt- eller grundvattentillgång. Till vattenskyddsområdet hör vattenskyddsföreskrifter för att säkerställa vattenskyddsområdets syfte.

ÅTERKOMSTTID

Anger hur vanlig eller ovanlig en händelse är. Till exempel, en nederbördsmängd med återkomsttiden 100 år (100-årsregn) innebär att denna nederbördsmängd statistiskt sett kommer inträffa någon gång under denna tid. Det betyder dock inte att det är uteslutet att fler än ett 100-årsregn kan inträffa under samma tidsperiod.

Forssjön

INLEDNING

Planeringsunderlaget innehåller fördjupad information om planeringsförutsättningarna i Forserum och utgör ett viktigt komplement till planförslaget. Detta inledande kapitel ger en kort historisk tillbakablick och beskriver befolkningsutvecklingen i Forserum. Utöver detta beskrivs relevanta mål (regionala och nationella) som behöver tas hänsyn till i planeringen. Därtill lyfts olika hänsynsaspekter och risker fram, som behöver beaktas vid planläggning.

FORSERUMS UTVECKLING

Ortshistoria

Av de fornlämningar som har hittats i trakten kring Forserum dras slutsatsen att det bodde människor här redan under brons- och järnåldern. Kyrkbyn, som också gav orten Forserum sitt namn, har anor från 1100-talet. Under 1700-talets första hälft uppfördes en masugnshytta i Stenseryd, vilket är att betrakta som den första industrialiseringen av orten. 1 december 1864 invigdes Forserums station och järnvägen fick fart på utvecklingen i Forserum. I samband med järnvägens tillkomst etablerades flera industrier och fler människor kom således att flytta till Forserum för att arbeta. Under 1900-talet fortsatte orten att utvecklas och var en egen kommun fram tills 1971, då Nässjö kommun bildades och Nässjö slogs ihop med bland annat Forserum.

Befolkningsutveckling

I tabell 1 till höger redovisas befolkningsutvecklingen i Forserum tätort från 1960 till och med 2024 (Statistiska centralbyrån, SCB). Från 1960 har befolkningen ökat med sammanlagt 458 personer, där en tydlig uppgång kan ses under den senare delen av 1960-talet. Från 1990 fram till 2005 minskade befolkningen i Forserum med knappt 180 personer. Från 2005 skedde ett trendbrott och befolkningen har fram till 2023 sedan ökat med 175 personer, vilket ungefär motsvarar tidigare års befolkningsnedgång. Efter 2023 har befolkningen minskat med cirka 80 personer.

TABELL 1: FORSERUMS BEFOLKNINGSUTVECKLING ÅR 1960-2024

ÅR	BEFOLKNINGSMÄNGD
1960	1617
1965	1676
1970	1985
1975	2008
1980	2195
1990	2160
1995	2131
2000	2041
2005	1982
2010	2039
2015	2080
2018	2113
2020	2128
2021	2131
2022	2147
2023	2157
2024	2075
TOTALT	+458

På nästa sida, tabell 2, framgår hur åldersfördelningen i Forserum tätort såg ut 2024 (SCB). Av tabellen går att utläsa att den största befolkningskoncentrationen finns i åldrarna 25–64 år med ungefär hälften av samhällets invånare. Det finns också relativt många barn i åldrarna 0–5 år och 7–9 år. Bland åldrarna 10–18 år är fördelningen relativt likartad. Ungefär en femtedel av Forserums befolkning är 65 år eller äldre. Befolkningsutvecklingen styrs av flera faktorer, däribland konjunktur, tillgång på bostäder, jobb och möjligheter till kommunikationer och pendling.

Den fördjupade översiktsplanen spelar en nyckelroll för hur den framtida befolkningsutvecklingen i Forserum kommer att se ut, där huvudsyftet är att föreslå nya områden för bland annat bostäder och andra funktioner som bidrar till att öka attraktiviteten i Forserum som samhälle.

TABELL 2: FORSERUMS ÅLDERSFÖRDELNING ÅR 2024

ÅLDERSFÖRDELNING (ÅR)	ANTAL
0-5	151
6	29
7-9	92
10-12	80
13-15	66
16-18	67
19-24	138
25-44	557
45-64	494
65-75	201
76-85	159
86-	41
TOTALT	2075

Bostadsområde öster om Forserums centrum.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

Uppdatering av befintligt planeringsunderlag och ta fram nytt är en viktig del av översiktsplaneringen. Det underlag som används till den fördjupade översiktsplanen är i regel på en strategisk nivå och har en planeringshorisont som i många fall sträcker sig långt in i framtiden. De strategier, planer, undersökningar och andra dokument som utgör planeringsunderlaget tas fram av flera olika aktörer på såväl kommunal som regional och statlig nivå.

AGENDA 2030

Kommunen behöver i översiktsplaneringen förhålla sig till de 17 globala målen i Agenda 2030. Av dessa mål bedöms följande ligga i fokus för den fördjupade översiktsplanen för Forserum.

Mål 2 - Ingen hunger

Detta delmål syftar huvudsakligen till att avskaffa hunger, men också om att trygga livsmedelsförsörjning och främja ett hållbart jordbruk. I den fysiska planeringen handlar det om att värna jordbruksmark och säkerställa att bruksvärd jordbruksmark inte exploateras.

Mål 3 - God hälsa och välbefinnande

Målet syftar främst till att säkerställa hälsosamma liv och välbefinnande. I detta ingår till exempel trafiksäkerhet och föroreningar i mark, luft och vatten. Här kan den fysiska planeringen påverka genom att bland annat möjliggöra en trafiksäker gatumiljö och lugnare tempo i trafiken, främja gång, cykel och kollektivtrafik och säkerställa att förorenat dagvatten inte släpps ut i sjöar och vattendrag.

Mål 6 - Rent vatten och sanitet

Detta mål syftar främst till att säkerställa tillgången till rent vatten och sanitet samt en hållbar förvaltning av dessa. Tillgången till rent vatten och goda sanitära förhållanden är en avgörande faktor för ett välfungerande samhälle. Brist på detta föranleder bland annat en ökad spridning av sjukdomar i befolkningen samt orsakar konflikter och hämmar samhällsutvecklingen.

Mål 10 - Minskad ojämlikhet

Ojämlikhet är ett brett begrepp som kan te sig på flera olika sätt. Sverige är ett av världens mest

jämlika länder, men det finns utmaningar, bland annat bostadssegregation. Kommunen kan med fysisk planering och boendeplanering göra insatser för att minska bostadssegregationen genom att möjliggöra för olika typer av bostäder och blanda dessa i olika områden samt möjliggöra olika stora bostäder och upplåtelseformer.

Mål 11 - Hållbara städer och samhällen

Detta mål syftar till att främja framväxten av hållbara städer och samhällen. I takt med att fler och fler människor väljer att bosätta sig i städer ökar kraven på att städer och samhällen kan växa och utvecklas på ett hållbart sätt. Utveckling av hållbara städer och samhällen innefattar ett hållbart byggande och en hållbar planering av bostäder, infrastruktur och offentliga platser med mera.

Mål 13 - Bekämpa klimatförändringarna

Detta mål syftar till att bekämpa klimatförändringarna och de effekter som dessa får på såväl samhällen som natur. Målet är ständigt aktuellt och har vid flera tillfällen preciserats ytterligare, främst genom Parisavtalet som slår fast att den globala temperaturökningen ska begränsas till 2 grader, med en strävan om en maximal ökning på 1,5 grader. Den kommunala samhällsplaneringen har en viktig roll i att arbeta för att uppfylla detta mål, främst genom att kartlägga och arbeta med de utsläppskällor som finns i kommunen samt att aktivt arbeta med klimatanpassning för att göra framtidens städer och samhällen mer motståndskraftiga mot ett förändrat klimat.

Mål 15 - Ekosystem och biologisk mångfald

Detta mål syftar till att värna ekosystemen och den biologiska mångfalden. Människan är för sin överlevnad och försörjning av bland annat livsmedel beroende av fungerande ekosystem och en biologisk mångfald. Det är därför avgörande att dessa värnas i samhällsplaneringen, bland annat genom att arbeta med åtgärder som främjar och ger förutsättningar för en ökad biologisk mångfald. Nyckelfaktorer för att uppnå detta mål är bland annat att bevara och på ett långsiktigt och hållbart sätt förvalta miljöer som är betydelsefulla för ekosystem och den biologiska mångfalden.

Ett tydligt exempel på detta att värna om jordbruksmarken genom att i så stor utsträckning som möjligt motverka att jordbruksmark tas i anspråk för exploatering. Jordbruksmarken bidrar med en lång rad ekosystemtjänster och har stor betydelse för den biologiska mångfalden.

Mål 16 - Fredliga och inkluderande samhällen

Fredliga och inkluderande samhällen. Detta mål syftar till att främja fredliga och inkluderande samhällen. I många fall utgör fredliga och inkluderande samhällen en förutsättning för en hållbar utveckling och ett hållbart samhällsbyggande. I ett samhälle präglat av konflikter och exkludering är det svårt att uppnå en långsiktig hållbar utveckling, främst på grund av avsaknaden av en mänsklig grundtrygghet samt tilltro till samhället. Vilket i sin tur hämmar utvecklingen för samhället i stort såväl som för enskilda individer. Det är därför viktigt att kommunen verkar för en inkluderande samhällsplanering och därmed bidrar till bättre förutsättningar för en långsiktigt hållbar samhällsutveckling, såväl socialt som ekonomiskt och ekologiskt.

MILJÖMÅL

Utöver Agenda 2030 finns nationella miljömål. Sveriges miljömål är antagna av riksdagen och anger vad landet behöver arbeta med för att nå de globala klimatmålen som är formulerade i Agenda 2030. Nedan följer en beskrivning av de miljömål som påverkar den strategiska planeringen i Nässjö kommun.

Generationsmålet

Det första övergripande målet för det svenska klimatarbetet är det så kallade generationsmålet. Detta mål ska vara vägledande för miljöarbetet i samhällets alla nivåer. Generationsmålet innebär att målet för den svenska miljöpolitiken ska vara att, till nästa generation, lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Detta ska ske utan att det skapas miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Målet innebär att den strategiska planeringen såväl nationellt, regionalt och lokalt ska bidra till att lösa de stora miljöproblemen.

Begränsad klimatpåverkan

Miljömålet begränsad klimatpåverkan är kopplat till det globala målet som ingår i FN:s ramkonvention och innebär att klimatförändringarna ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Detta mål ska uppnås på ett sådant sätt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelproduktionen säkerställs och att de övriga målen för hållbar utveckling inte komprometteras.

Frisk luft

Luften ska vara så ren att människors hälsa, djur, växter och kulturvärden inte skadas. Orenheter i luften kan leda till sjukdomar och kan ha en frätande effekt på kulturhistoriska byggnader, fornminnen och likande.

Bara naturlig försurning

Ökad försurning får negativa konsekvenser för växt- och djurliv, det har även en korrigerande effekt på de tekniska material, ledningssystem och arkeologiska fyndigheter som finns i jorden. Syftet med detta miljömål är att effekten av försurning från nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Detta innebär att halten av försurande ämnen i nedfall inte heller ska öka.

Giftfri miljö

De ämnen som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Detta ska uppnås genom att naturfrämmande ämnen hålls på en så låg nivå som möjligt, helst nära noll och den påverkan som det kan ha på människors hälsa och ekosystemen ska vara obetydlig. De naturligt förekommande ämnena ska vara nära bakgrunds nivåerna.

Skyddande ozonskikt

Strävan med detta mål är att ozonskiktet ska ge långsiktigt skydd mot skadlig UV-strålning. Detta innebär att människan behöver minska utsläppen av ozonnedbrytande ämnen som gör att ozonskiktet tunnare ut och därmed inte skyddar lika bra. För folkhälsan är det mycket viktigt med ett skyddande ozonskikt eftersom det kan förebygga en ökad

förekomst av hudcancer och andra sjukdomar som kan relateras till den skadliga UV-strålningen.

Säker strålmiljö

Detta miljömål innebär att människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot de skadliga effekterna som kan komma av strålning. Bland annat innebär det att exponeringen för skadlig strålning ska begränsas så mycket som möjligt och är rimligt. Radon är sedan länge en känd riskfaktor och bedöms årligen orsaka omkring 500 fall av lungcancer. Därför är det viktigt att öka medvetenheten om radon i boendemiljöer för såväl allmänhet som fastighetsägare. Det är även viktigt att kommunerna bedriver en effektiv tillsyn inom området.

Ingen övergödning

Målet innebär att den övergödning som sker i mark och vatten inte ska ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningarna för biologisk mångfald eller förutsättningarna för en allsidig användning av mark och vatten.

Levande sjöar och vattendrag

Miljömålet innebär en strävan mot att landets sjöar och vattendrag ska bevara sin naturliga produktionsförmåga, den biologiska mångfalden, kulturmiljömässiga värden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion. Detta ska ske samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas och utvecklas.

Grundvatten av god kvalitet

Miljömålet innebär att det ska finnas en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållanden funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker ska bevaras för framtiden. Detta innebär att kommunens våtmarksområden måste bevaras och utvecklas.

Levande skogar

Skogen och skogsmarken har ett värde för såväl biologisk produktion, biologisk mångfald, kulturmiljö och sociala aspekter. Detta gör att våra skogar behöver skyddas, bevaras och utvecklas.

Ett rikt odlingslandskap

Jordbruksmarken är en viktig resurs utifrån hushållning, biologisk mångfald och kulturmiljö. Dessa värden ska enligt detta miljömål utvecklas och stärkas.

God bebyggd miljö

Miljömålet god bebyggd miljö är det som tydligast kopplas till kommunal översiktsplanering. Målet innebär att städer, tätorter och annan bebyggd miljö vara hälsosamma och sunda livsmiljöer, vilket i sin tur ska medverka till en god regional och global miljö. Markanvändningen ska planeras på ett sådant sätt att lokalisering och utformning görs på ett miljöanpassat sätt med en långsiktigt god hushållning av mark och vatten i fokus.

Ett rikt växt- och djurliv

Sverige ska arbeta för att behålla en biologisk mångfald. Detta är avgörande för att ekosystem ska fungera. Biologisk mångfald främjar även folkhälsan eftersom många natur- och kulturmiljöer är viktiga områden för rekreation och friluftsliv.

Åtgärdsprogram inom miljömål

För att förbättra förutsättningarna att nå ovanstående miljömål har Länsstyrelsen en samordnande roll och arbetar tillsammans med andra berörda aktörer med att ta fram åtgärdsprogram. I Jönköpings län finns följande program:

- Åtgärdsprogram Grön handlingsplan
- Åtgärdsprogram Minskad klimatpåverkan
- Åtgärdsprogram Anpassning till ett förändrat klimat
- Åtgärdsprogram Vattnets miljömål
- Åtgärdsprogram Hälsans miljömål

REGIONALA PLANER OCH STRATEGIER

Klimat- och energistrategi för Jönköpings län

För Jönköpings län finns även regionala miljömål. Dessa miljömål finns beskrivna i den regionala klimat- och energistrategin (2019). Strategins långsiktiga vision är att Jönköpings län ska vara ett plusenergilän år 2045. Klimat- och energistrategin innehåller sammantaget sju fokusområden och tre övergripande mål där samtliga bedöms vara relevanta för den fördjupade översiktsplanen för Forserum. De sju fokusområdena är följande:

- Transporter och hållbara resor
- Samhällsplanering
- Bebyggelse
- Konsumtion och livsstil
- Förnybar energi
- Gröna näringar och natur
- Näringsliv och affärsutveckling

Strategins tre övergripande mål är:

- Senast år 2045 producerar Jönköpings län mer energi än vad som används. Energin som produceras är förnybar och mängden uppgår till minst 10 000 GWh/år.
- Senast år 2045 är de totala utsläppen av växthusgaser från Jönköpings län lägre än ett ton per invånare och år.
- Klimatförändringarna möts aktivt i Jönköpings län genom att skapa ett samhälle som minskar sårbarheter och tillvaratar möjligheter, för ett varmare, torrare och blötare län.

Regional livsmedelsstrategi för Jönköpings län 2030

Den regionala livsmedelsstrategin (2019) utgår från visionen och den långsiktiga målsättningen att det ska vara nära till bra mat. Det ska vara enkelt att producera, sälja och välja mat som är bra för miljön, klimatet, hälsan och samtidigt bidrar till tillväxt och sysselsättning. I strategin preciseras följande fokusområdena Produktion, Innovation, Gröna affärer, Attityder och Självförsörjning för att nå visionen och målsättningen.

Genom den fysiska planeringen ges möjlighet att verka för att skapa förutsättningar för fortsatt och ökad produktion, som i sin tur bidrar till en högre självförsörjningsgrad. En nyckelfaktor för att uppnå detta är att jordbruksmarkens värden bevaras och tas i beaktning i planeringen. Detta är också en fråga som behandlas i den fördjupade översiktsplanen.

Regional transportplan

Region Jönköpings län har år 2022 tagit fram en regional transportplan för åren 2022–2033. Den regionala transportplanen lyfter bland annat olika behov och utmaningar avseende trafikinfrastrukturen i länet, samt vilka investeringar som ska göras. Forserum nämns inte specifikt i planen, men behovet av stärkt kapacitet på Jönköpingsbanan lyfts fram. I planen finns finansiering av plattformsförlängning på stationerna utmed Jönköpingsbanan i syfte att möjliggöra längre tågset som ökar kollektivtrafikens kapacitet. Detta är positivt för Forserum som pendlingsort.

Regional vattenförsörjningsplan

Den regionala vattenförsörjningsplanen (2021) är ett steg i att uppnå en hållbar utveckling. Planen har en planeringshorisont till år 2050 men gör utblick till år 2100. Vattenförsörjningsplanen ska medföra att vattenresurser planeras och prioriteras utifrån följande:

- Samhälls- och miljöintressen ska kunna upprätthållas även under år med påfrestande väderförutsättningar.
- Leverans från länets största vattentäkt eller vattenverk ska kunna upphöra under en månads tid utan att det leder till samhällsstörningar.

Planen utgör ett planeringsunderlag för långsiktiga och strategiska beslut om mark- och vattenanvändningen, samt bidrar till att öka den allmänna förståelsen för hur och varför samhället behöver agera för att trygga vattentillgången.

I vattenförsörjningsplanen uppmärksammas också viktiga vattenförekomster för den regionala dricksvattenförsörjningen, till exempel Storsjön-Hämtegölen-Skärsjön, vilket ytterligare motiverar inrättandet av ett vattenskyddsområde för Forserums dricksvattentäkt.

Regional utvecklingsstrategi 2020-2035

Region Jönköpings län har tagit fram och fastställt en strategi för länets utveckling. Visionen för Jönköpings län är att vara Sveriges mest hållbara, attraktiva och tillgängliga region. Den regionala utvecklingsstrategin är uppdelad i sex strategiområden bestående av olika delstrategier. Den fördjupade översiktsplanen för Forserum kan relateras till dessa strategier:

- En hållbar region
- En attraktiv region
- En tillgänglig region
- En smart region
- En kompetent region
- En global region

FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR FORSERUMS SAMHÄLLE 2011

Den tidigare fördjupade översiktsplanen för Forserums samhälle antogs av kommunfullmäktige 15 december 2011. Se karta 1 på nästa sida. I planen föreslås ytor för nya bostadsområden, nya industri- och verksamhetsområden, grönstråk och övriga prioriterade områden, förslag på förbättringar av gång- och cykelvägar samt nya vägsträckningar.

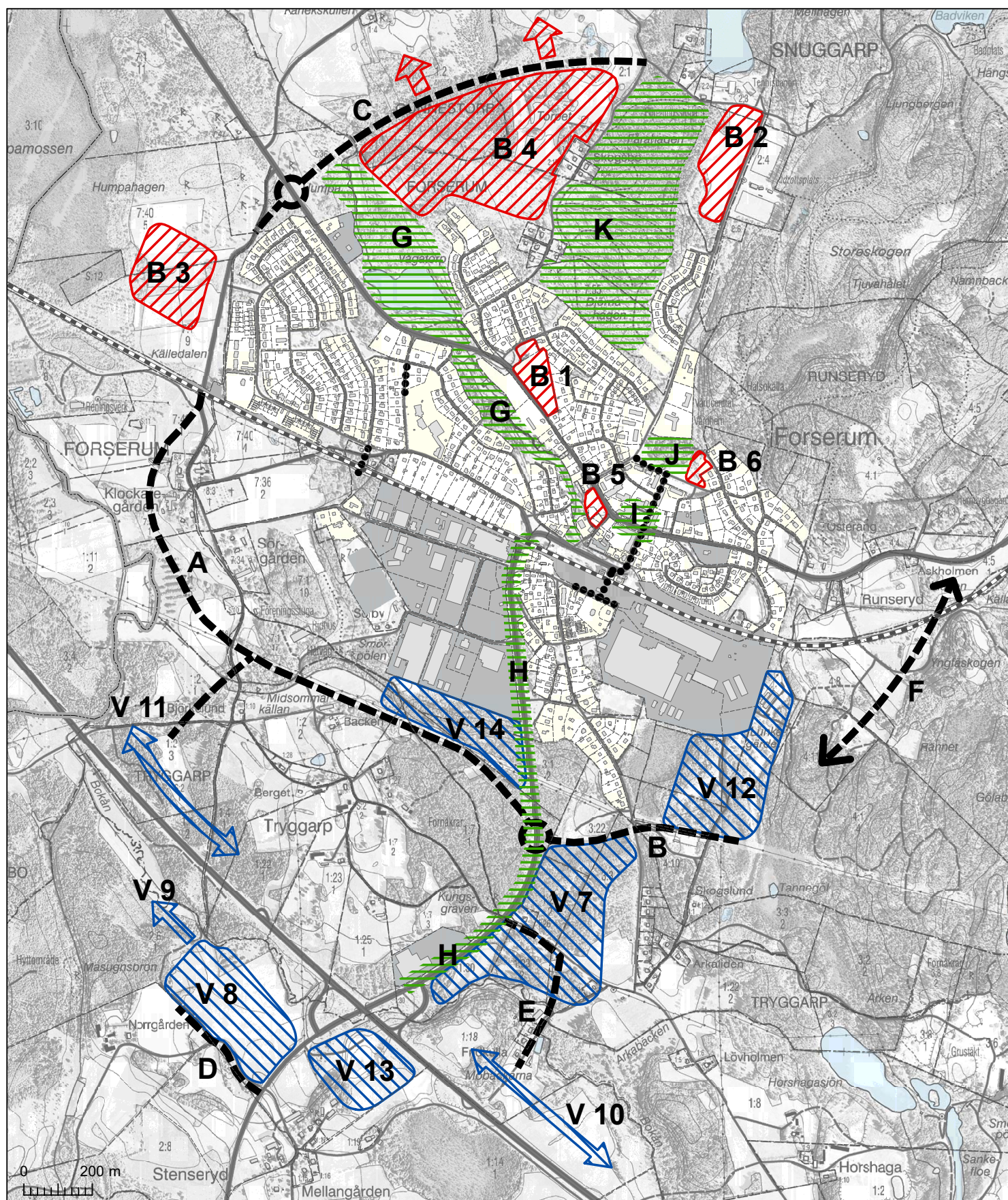
Nya bostadsområden föreslås enbart på den norra sidan om järnvägen. Av de bostadsområden som föreslogs år 2011 har område B2 – Snuggarp planlagts och byggts ut. För område B5 – Kvarteret Pärlogglan pågår detaljplaneläggning av området. Övriga bostadsområden har inte ännu planlagts för bebyggelse.

Nya industri- och verksamhetsområden pekas uteslutande ut söder om järnvägen. Av de områden som föreslås har område V7 – Tryggarp öster planlagts och södra delen är utbyggd.

Inga av de vägsträckningar som föreslogs i tidigare fördjupad översiktsplan har byggts ut.

FÖP FORSERUM - PLANERINGSUNDERLAG

Karta 1: Fördjupad översiktsplan för Forserums samhälle 2011

Nya bostadsområden

B 1 - B 3 Etapp 1

B 4 Etapp 2

B 5 - B 6 Specialområden

Nya industri- och verksamhetsområden

V 7 - V 8 Etapp 1

Etapp 2

V 12 - V 14 Specialområden

G - K Grönstråk och övriga prioriterade områden

Föreslag på förbättringar av gång- och cykelvägar

A - F Vägsträckningar

Detaljplanlagd mark (industri)

Detaljplanlagd mark (bostäder m.m.)

Humpahagen

HÄNSYN I SAMHÄLLSPLANERINGEN

I samband med framtagandet av en ny fördjupad översiktsplan för Forserum finns många olika faktorer att ta hänsyn till och ta i beaktande för att samhället ska kunna utvecklas på ett långsiktigt hållbart sätt. I detta kapitel beskrivs flera av dessa faktorer i förhållande till de utpekanden som görs i den fördjupade översiktsplanens planförslag.

VATTEN

Centralt för översiktsplaneringen är att redovisa kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning. Inom de områden i kommunen där det finns ett så kallat verksamhetsområde för vatten och avlopp (VA) är det kommunens ansvar att säkerställa den allmänna försörjningen av vatten och avlopp. Det är kommunens skyldighet att fastställa gränserna för en allmän VA-anläggning samt vilka fastigheter som ska ingå i verksamhetsområdet. Utanför verksamhetsområdena ligger ansvaret för vatten- och avloppsförsörjningen på den enskilda fastighetsägaren.

VA-plan och vattentjänstplan

Nässjö kommun antog år 2024 en kommunal vatten- och avloppsplan (VA-plan). Syftet med VA-planen är att skapa en heltäckande och långsiktig planering för vatten- och avloppsförsörjningen i kommunen. VA-planen har en planeringsperiod på fem år, 2024–2028.

I VA-planen föreslås ett ökat arbete med att säkra framtida vattentillgång och en god vattenkvalitet. Detta innefattar arbete med reservvattentäkter, vattenskyddsområden och föreskrifter, vattendomar, vattenbesparande åtgärder samt klimatanpassning av vattenförsörjningen. Resultatet av dessa arbeten kommer att utgöra ett viktigt planeringsunderlag för såväl översiktsplanering som detaljplanering.

Kommunen antog tillsammans med VA-planen också en vattentjänstplan, som innehåller kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses samt vilka åtgärder som ska vidtas för att den allmänna VA-anläggningen ska fungera även vid en ökad

belastning av skyfall. I vattentjänstplanen pekas också områden ut som är särskilt känsliga för översvämning i samband med skyfall. Båda planerna utgör ett viktigt planeringsunderlag för den fysiska planeringen i kommunen.

Vattenförsörjning

Forserums vattentäkt är sjösystemet Storsjön-Hämte gölen-Skärsjön. En ansökan om vattenskyddsområde och förslag på vattenskyddsföreskrifter för Storsjön, Hämte gölen och Skärsjön lämnades in till Länsstyrelsen i juni 2022. Kommunen inväntar beslut från Länsstyrelsen. Inom föreslaget vattenskyddsområde (se karta 2 nedan) får inte sådan verksamhet eller markanvändning, som medför negativa effekter (enligt föreslagna vattenskyddsföreskrifter) förekomma. Detta eftersom dricksvatten är en livsviktig resurs och grundläggande förutsättning för ett funktionellt samhälle. Vattentillgången bedöms vara god, men det är vattenförsörjningens kapacitet som ytterst sätter ramarna för hur och i vilken omfattning Forserum kan växa. I kommunens VA-plan återfinns också en åtgärd som syftar till att utreda behovet av en reservvattentäkt för bland annat Forserum.

Vattentäkten Storsjön är en ytvattentäkt och hade år 2022 drygt 2100 anslutna abonnenter. Sett till medeluttag nyttjades samma år knappt hälften av vattenverkets dimensionerade kapacitet om 770 m³/dygn.

Översiktsplanen är näst efter vattenförsörjningsplanen ett av kommunens mest betydelsefulla planeringsverktyg för att bidra till en trygg vattenförsörjning. Som ett led i kommunens arbete med att säkra framtida vattenförsörjning behöver ett underlag baserat på framtida prognoser och beräkningar avseende möjligheten till vattenförsörjning i olika delar av kommunen tas fram. Kommunen behöver genom ställningstaganden verka för att en pålitlig och trygg vattenförsörjning kan säkras, även i en framtid med ett förändrat klimat. Det är därför viktigt att vattenresurser som är viktiga för den framtida

vattenförsörjningen lyfts fram i översiktsplanen. Det blir därmed lättare att ta dem i beaktning vid planering av framtida markanvändning.

Med nuvarande vattenkonsumtion i förhållande till länets beräknade befolkningsökning bedöms det totala behovet av vattenuttag år 2050 vara 61 miljoner m³ vilket motsvarar en ökning med cirka 35 % jämfört med 2020 års nivå. Det ökade vattenbehovet sammanfaller med att vattentillgången periodvis bedöms minska, vilket förstärker vikten av en långsiktig planering av vattenförsörjningen.

Framtidens klimat kommer sannolikt bli varmare, vilket bland annat kommer medföra längre och mer frekventa torrperioder, med ökad risk för vattenbrist. Innovativa lösningar för att ta tillvara och magasinera exempelvis regnvatten, som sedan kan användas till hushållsnära funktioner där rent dricksvatten inte behöver användas, kan bidra till att minska vattenåtgången under perioder med torka. För att undvika risk för vattenbrist bör en analys genomföras av vilka områden, utanför det kommunala vatten- och avlopps nätet, som löper risk att drabbas av vattenbrist. I den regionala vattenförsörjningsplanen för Jönköpings län görs bedömningen att det finns risk för vattenbrist i hela Jönköpings län. Sannolikheten för vattenbrist bedöms dock i allmänhet vara högre på småländska höglandet och i synnerhet i Emåns huvudavrinningsområde.

Nässjö kommun har med sitt läge längst upp på det småländska höglandet flera utmaningar när det kommer till att hantera vattenförsörjningen till kommunens alla orter. Till stor del beror det på att det sker en avrinning från kommunen. Samtidigt tar inte avrinningsområdena hänsyn till administrativa gränser utan det som sker i vattendrag i Nässjö kommun påverkar också vattendrag i grannkommuner och andra delar av länet som är belägna på en lägre nivå över havet än vad Nässjö kommun är. Höga flöden i exempelvis vattendrag kan leda till översvämningar som påverkar andra kommuners infrastruktur och dricksvattenförsörjning.

I kommunen finns flera skyddsvärda vattenförekomster där en del är avgörande för vattenförsörjningen i nuläget. Vissa är också viktiga för den framtida vattenförsörjningen. Det är därför viktigt att vattenförekomsternas skyddsvärdet tas i beaktande. Nässjö Affärsverk (NAV) arbetar genom olika åtgärder med att säkerställa både kvalitet och kvantitet i hela VA-systemet samt för att förebygga sårbarheter.

Dagvatten

I VA-planen redovisas följande riktlinjer och rekommendationer för hur dagvattenhantering ska beaktas i samhällsplaneringen och ske långsiktigt hållbart:

- I alla delar av plan- och byggprocessen ska lämplig dagvattenhantering utredas och beaktas vid markens anläggande och bebyggelsens utformning.
- Dagvatten som uppstår på kvartersmark (tomtmark) tas omhand lokalt i första hand. När det i undantagsfall krävs används fördröjning på allmän plats och avledning i ledningsnät.
- Dagvattensystem ska utformas med hänsyn till platsens förutsättningar, dagvattnets föroreningsgrad, naturliga vattenströmmar och recipientens känslighet. Direktutsläpp av dagvatten till recipient får inte ske.
- Planering av dagvattenhantering ska ske med hänsyn till ett förändrat klimat, skyfallsberedskap motsvarande minst 100-årsregn ska eftersträvas i öppna dagvattensystem vid ombyggnationer av allmän platsmark och vid detaljplanläggning.
- Dagvattenanläggningar bör utformas så att biologiska, estetiska och sociala värden främjas.

Regionalt viktiga vattenförekomster

I den regionala vattenförsörjningsplanen för Jönköpings län pekas viktiga vattenförekomster för den regionala dricksvattenförsörjningen ut. Hänsyn till kommunens och regionens nuvarande och framtida vattenresurser bör tas i samband med all planering.

Hänsynsområden för dessa vattenresurser, huvudsakligen i form av vattenskyddsområden har föreskrifter knutna till sig och dessa ska alltid beaktas i samband med eventuell exploatering inom eller i närheten av ett vattenskyddsområde. Sjösystemet Storsjön-Hämtegölen-Skärsjön bedöms enligt vattenförsörjningsplanen vara viktig för den regionala vattenförsörjningen och pekas därmed ut som en regionalt viktig vattenförekomst.

Den regionala vattenförsörjningsplanen för Jönköpings län pekar också ut åtta risker för den framtida vattenförsörjningen, riskerna har grupperats enligt följande:

- Klimat
- Brister i övervakning
- Administrativa aspekter
- Bristande robusthet i VA-ledningssystem
- Negativ påverkan från verksamheter
- Antagonistiska hot, avsiktligt sabotage och informationssäkerhet
- Enskilt vatten

För att motverka dessa risker listas ett antal möjliga åtgärder som riktar sig till verksamhetsutövare och myndigheter som till privatpersoner. Huvuddelen av dessa åtgärdsförslag är gemensamma med åtgärdsprogram inom miljömål, klimatanpassning och vattenförsörjning. Genomförande av åtgärder inom andra områden kan därav också vara behjälpliga i att verka för en tryggad vattenförsörjning.

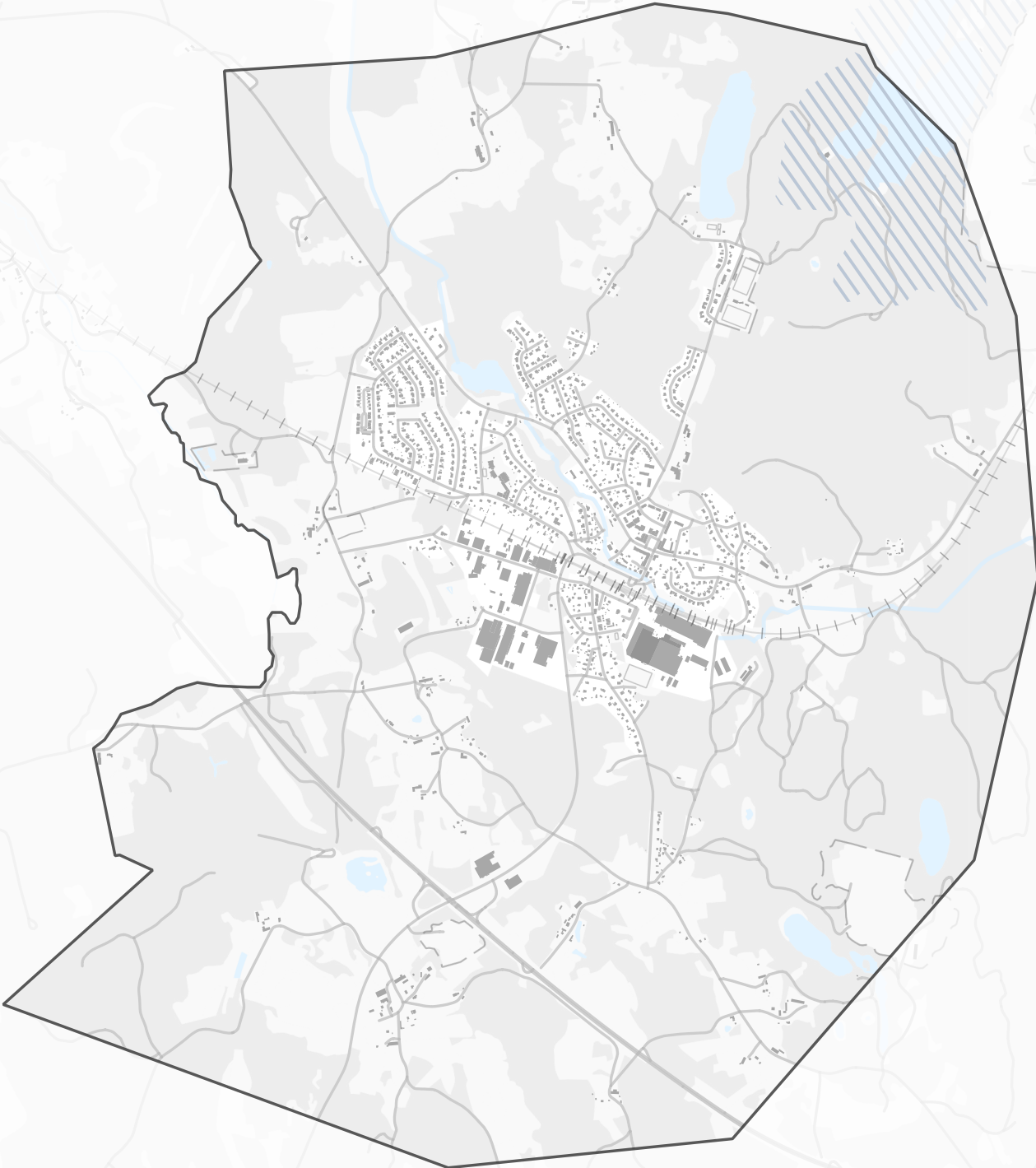
Avloppsförsörjning

Avloppsvattnet ingår i vattnets kretslopp. Utsläpp av orenat avloppsvatten medför risk för smittspridning, övergödning och syrebrist i hav, sjöar och vattendrag. I avloppsreningsverken renas därför vattnet så att det kan föras tillbaka till sjöar och vattendrag så rent som möjligt efter att ha brukats i hushåll och industrier.

Avloppsreningsverket i Forserum har i dagsläget drygt 2 100 anslutna personekvivalenter (pe) och har en dimensionerad kapacitet på 3 500 pe. En personekvivalent är den mängd förorening

en person normalt ger upphov till per dygn. Verksamhetsområdet omfattar Forserums tätort. Recipient är Stensjöån som tillhör Motala ströms vattenvårdsförbund, recipientkontroll utförs av SRK Södra Vättern.

FÖP FORSERUM - PLANERINGSUNDERLAG
Karta 2: Föreslaget vattenskyddsområde

Teckenförklaring
/// Föreslaget vattenskyddsområde

0 250 500 m

KULTURMILJÖ

I samband med framtagandet av den fördjupade översiktsplanen har Jönköpings länsmuseum utfört en kulturhistorisk förstudie. Utöver förstudien har underlag avseende kulturmiljö hämtats från Nässjö kommuns kulturmiljöprogram, som antogs 2020.

Inom avgränsningen för den fördjupade översiktsplanen finns inget område som är utpekad som riksintresse för kulturmiljövård, men Forserumsbygden är rik på kulturmiljövärden. Se karta 5 i slutet av avsnittet för en sammanfattning.

Kulturhistorisk förstudie

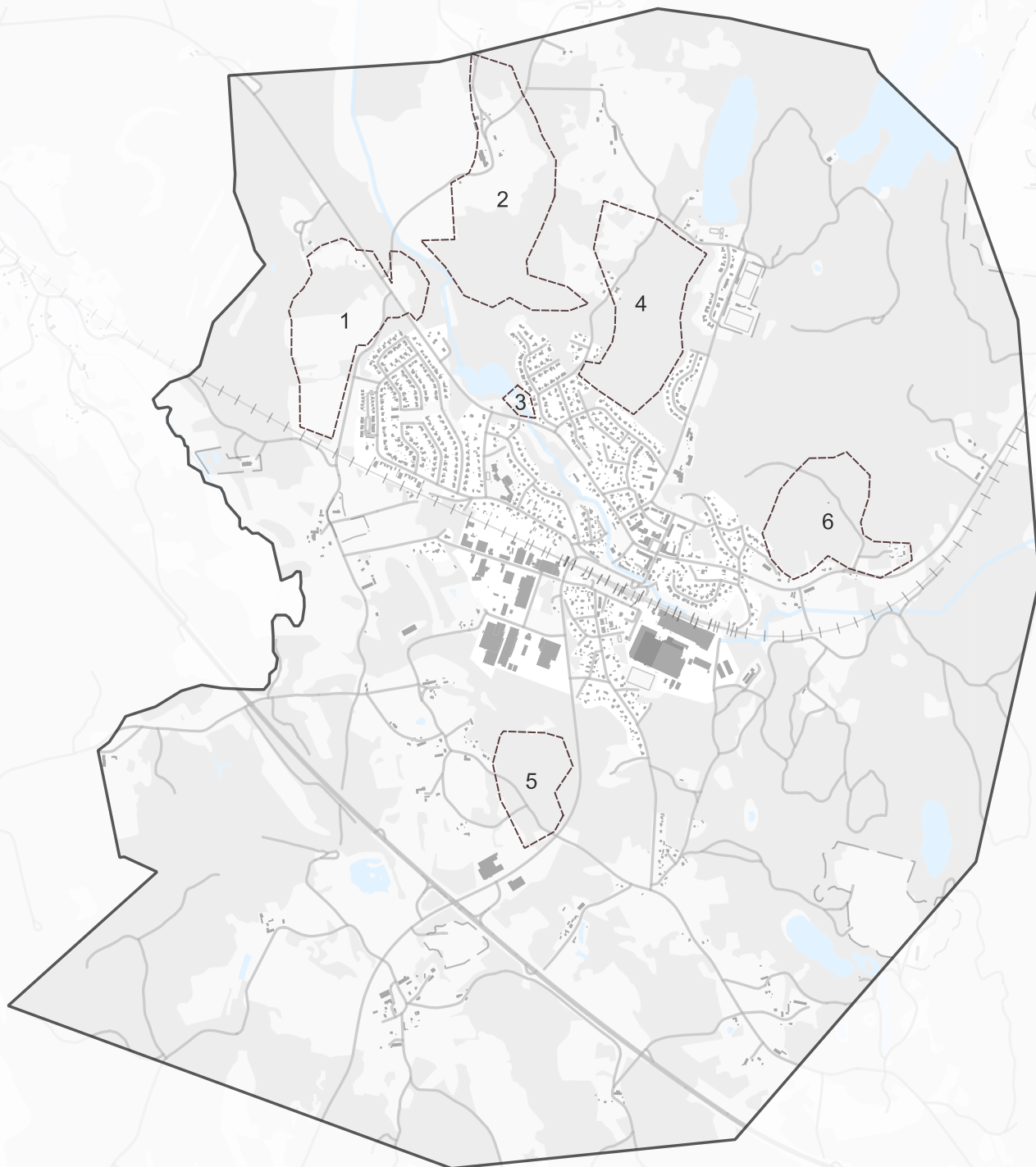
Den kulturhistoriska förstudien har genomförts på åtta delområden inom avgränsningen för den fördjupade översiktsplanen och till de områden där kommunen undersökt förutsättningar för förändrad markanvändning. Förstudien fokuserar på fornlämningar, övriga kulturhistoriska lämningar, sammanhållna miljöer samt landskapliga sammanhang.

Sammanfattningsvis konstateras att Forserum är beläget inom ett av Jönköpings läns fornlämningstätaste områden. Framför allt präglas bygden av gravar från bronsålder och äldre järnålder samt av fossil åkermark med ett tidsspann som omfattar cirka 2000 år.

I förstudien identifieras sex områden med komplexa kulturvärden där känsligheten är hög avseende ingrepp i fornlämningsmiljön, se karta 3. Till grund ligger en sammanvägd bedömning av fornlämningarnas säregenhet eller representativitet, värde som vetenskapligt preparat, upplevelsemässigt och pedagogiskt värde samt sannolikheten att hitta nya fornlämningar och kulturhistoriska lämningar inom området. För respektive känslighetsområde rekommenderas olika arkeologiska insatser vid exploatering.

FÖP FORSERUM - PLANERINGSUNDERLAG

Karta 3: Kulturmiljöområden med hög känslighet

Teckenförklaring

 Område med hög känslighet

0 250 500 m

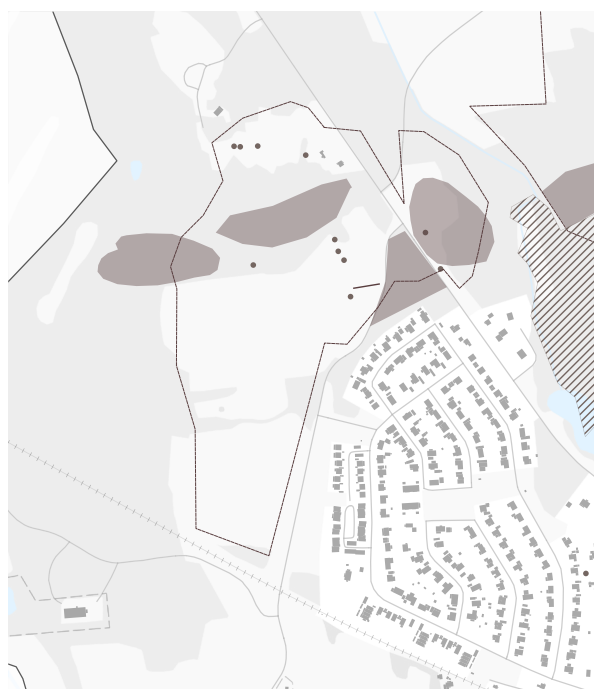

Känslighetsområde 1

Området ligger dels i skogsmark, dels i hagmark.

Hagmarkens mosaikpräglade landskap ger fornlämningarna ett stort upplevelsevärde och ett pedagogiskt värde. Fornlämningsbilden är representativ för Forserumsbygden och bildar en enhetlig miljö i ett halvöppet betespräglat landskapsavsnitt mellan skog och åker.

Den fossila åkermarken bör i sin äldsta fas knytas till odling vid samma tid som gravarna, ca 2000 år sedan, men med en nyodlingsfas kring senmedeltid och framåt. I tabell 3 framgår tidigare kända och nyupptäckta fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar inom känslighetsområdet.

Teckenförklaring

- Fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning
- Område med hög känslighet
- ▨ Utjorden Högstorp
- Fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning
- Fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning

FIGUR 1: Känslighetsområde 1.

TABELL 3: TIDIGARE KÄNDA OCH NYUPPTÄCKTA FORNLÄMNINGAR OCH ÖVRIGA KULTURHISTORISKA LÄMNINGAR INOM KÄNSLIGHETSOMRÅDE 1.

OBJEKT NR	LÄMNINGSTYP	BESKRIVNING	ANTIKNARISK BEDÖMNING	KOMMENTAR
L1974:7507	Grav	Stensättning, kvadratisk, 7 meter sida (N-S) och 0,5 meter hög. Övertorvad med u ytan enstaka synliga stenar. Delvis synlig kantkedja. Klumpformiga stenar i hörnen.	Fornlämning	
L1974:8189	Grav	Stensättning? rund, 7 meter i diameter och 0,3 meter hög. Övertorvad med i ytan enstaka uppstickande stenar. I mitten berg i dagen.	Fornlämning	Något osäker fornlämning
L1974:8190	Grav	Stensättning, närmast rund, 4 meter i diameter och 0,2–0,3 meter hög. Övertorvad med i ytan enstaka uppstickande stenar.	Fornlämning	
L1974:7488	Grav	Stensättning, kvadratisk, 12–13 meter sida (N-S) och 0,6 meter hög. Övertorvad med i ytan enstaka uppstickande stenar. Delvis synlig kantkedja. Klumpformade hörnstenar i hörnen utom NV. I norra delen berg i dagen.	Fornlämning	
Ny 1	Fossil åkermark	Område med röjningsrösen inom ett 250 x 75 meter stort område (närmast Ö–V) bestående av ca femton röjningsrösen 2–5 meter i diameter och 0,15–0,4 meter höga.	Fornlämning	
L1974:7177	Plats med tradition	Plats med namn. Hage med namnet Humpahagen. Svåravgränsat.	Övrig kulturhistorisk lämning	”Hump” är boplatss-indikerande
L1974:7255	Grav	Stensättning, närmast rund, 9 meter i diameter och 0,4 meter hög. Övertorvad och med delvis synlig kantkedja	Fornlämning	
L1974:7341	Grav	Stensättning, kvadratisk, 10x10 meter sida (NNV-SSÖ) och 0,4 meter hög. Övertorvad med i ytan enstaka stenar. Möjligen delvis kantkedja. Klumpformade hörnstenar. Skadade i SÖ hörnet.	Fornlämning	
L1974:8027	Grav	Stensättning? rund, 6 meter i diameter och 0,3 meter hög. Övertorvad med i ytan, stenar, 0,1–0,3 m st. Lämningen är något svåravgränsad.	Fornlämning	Något osäker fornlämning
L1974:7767	Hägnad	Stensträng, troligen en hägnadsvall, 42 meter lång (VSV-ÖNÖ), 2 meter bred och 0,1–0,3 meter hög. Delvis nedsjunken och övertorvad. Ansluter i VSV till N kanten av stensättning RAA-nr 1.	Fornlämning	

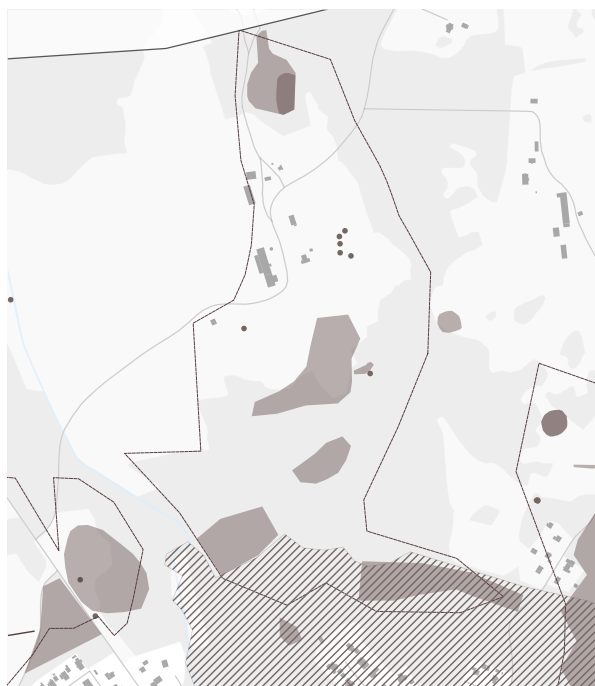
TABELL 3 (FORTS.): TIDIGARE KÄNDA OCH NYUPPTÄCKTA FORNLÄMNINGAR OCH ÖVRIGA KULTURHISTORISKA LÄMNINGAR INOM KÄNSLIGHETSOMRÅDE 1.

OBJEKT NR	LÄMNINGSTYP	BESKRIVNING	ANTIKNARISK BEDÖMNING	KOMMENTAR
L1974:7118	Grav	Stensättning, kvadratisk, 12 meter sida (N-S) och 0,3–0,5 meter hög. Övertorvad med i ytan 0,15–0,3 meter stora stenar. Kantkedja, bitvis synlig. I hörnen klumpformiga stenar, 0,5 - 1 m st. I mitten finns en insjunkning, 1,3 meter i diameter och 0,2 meter djup.	Fornlämning	
Ny 2	Grav	Stensättning, rund, 4 meter i diameter och 0,3 meter hög.	Fornlämning	
L1974:7101	Plats med tradition	Plats med namn, Humpen.	Fornlämning	"Hump" är boplat-indikerande
L1975:9513	Vägmärke	Rest av milstolpepostament, ca 2 x 1,25 meter (NNV-SSÖ) och 0,3 meter högt av enstaka block. Ett par av de övre löst placerade och möjligen röjningssten. Stängsel övertvären. Läget stämmer väl med läget på äldre generalstabskarta från 1800-talet.	Övrig kulturhistorisk lämning	
L1974:11	Grav	Röse, närmast runt, 7-8 meter i diameter och intill 1 meter högt. Övertorvad med i ytan enstaka synliga stenar, 0,2–0,6 meter stora. Kantkedja, delvis synlig men här och var rubbad i kanterna.	Fornlämning	
Ny 3	Plats med namn	Enligt Storskifteskartan över Forserum kallas området Humpen.	Övrig kulturhistorisk lämning	"Hump" är boplat-indikerande
Ny 4	Boplatsläge	Inom ett 480 x 250 meter stort område finns boplatsläge samt eventuellt överplöjda gravar.		Registreras ej i Fornreg.

Känslighetsområde 2

Inom området finns en komplex fornlämningsmiljö med gravar, gravfält, fossil åkermark och möjliga boplatslägen, se tabell 4. Området består i norr av öppen jordbruksmark och övergår i skogsmark i söder. De många områdena med fossil åkermark i skogsmark speglar en period då skogen var en del av ett jordbrukslandskap.

Upplevelsevärde och pedagogiskt värde är störst i den öppna jordbruksmarken och i den glesare skogsmark söder om Gunnestorps jordbruksmark.

Teckenförklaring

- Fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning
- Område med hög känslighet
- ▨ Utjorden Högstorp
- Fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning
- Fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning

FIGUR 2: Känslighetsområde 2

TABELL 4: TIDIGARE KÄNDA OCH NYUPPTÄCKTA FORNLÄMNINGAR OCH ÖVRIGA KULTURHISTORISKA LÄMNINGAR INOM KÄNSLIGHETSOMRÅDE 2.

OBJEKT NR	LÄMNINGSTYP	BESKRIVNING	ANTIKNARISK BEDÖMNING	KOMMENTAR
L1974:8299	Område med fossil åkermark	Fossil åkermark inom ett ca 130 x 25 - 50 meter stort område (N-S), bestående av ca fem terränganpassade fossila åkerytor, 25 - 60 meter långa och 7 - 37 meter breda. Åkranra begränsas av måttliga terrasskanter till en sammanlagd längd av en sammanlagd längd av 80 meter. Även diffusa plöjningshak. På och i anslutning till åkerytorna är spridda övermossade röjningsrösen, 2 - 6 meter stora.	Fornlämning	
L1974:7250	Gravfält	Gravfält, ca 55 x 25 meter stort (N-S) bestående av 1 röse på 16 meter i diameter och intill 1,1 meter hög, en 1 rund stensättning, 7 meter i diameter och två kvadratiske stensättningar 6 resp 8 meter sida, samt 1 kullfallen rest sten.	Fornlämning	
L1974:7273	Grav	Stensättning kvadratisk (NNÖ-SSV) 10 meter sida och 1 meter hög. Övertorvad med i mitten synliga stenar. Omplockade och med kantkedja, delvis synlig.	Fornlämning	
L1974:4801	Grav	Stensättning, kvadratisk (NNV-SSÖ) med ca 10 meter sida och 0,6 meter hög. Övertorvad med i ytan enstaka uppstickande stenar. Kantkedja, delvis synlig. Klumpformade hörnstenar.	Fornlämning	
L1974:7945	Grav	Stensättning, högländande, närmast rund, ca 7 meter i diameter och 0,9 meter hög. Övertorvad med i ytan enstaka synliga stenar. Kantkedja delvis synlig. I NV och SV hörnen klumpformiga hörnstenar.	Fornlämning	
L1974:8102	Grav	Stensättning, rund, 5 meter i diameter och 0,2 meter hög. Övertorvad med i ytan enstaka stenar. I mitten en insjunkning, 2 meter i diameter.	Fornlämning	
L1974:7946	Grav	Stensättning, kvadratisk, 14 meter stor (N-S) och 0,4 meter hög. Övertorvad med i ytan enstaka synliga stenar. Kantkedja, delvis synlig. I SO, klumpformade hörnstenar. I mitten och NV kanten finns pålagd plocksten och odlingssten.	Fornlämning	
Ny 5	Fossil åkermark	Röjningsröseområde inom ett 250 x 50 meter (NV-SO) bestående av ca tjugofem röjningsrösen, 2-5 meter i diameter och 0,15-0,5 meter höga.	Fornlämning	

TABELL 4 (FORTS.): TIDIGARE KÄNDA OCH NYUPPTÄCKTA FORNLÄMNINGAR OCH ÖVRIGA KULTUR-HISTORISKA LÄMNINGAR INOM KÄNSLIGHETSOMRÅDE 2.

OBJEKT NR	LÄMNINGSTYP	BESKRIVNING	ANTI-KVARISK BEDÖMNING	KOMMENTAR
Ny 6	Gravfält	Inom ett 36 x 13 meter stort område (ÖSÖ-VNV) finns tre stensättningar, runda, 5–9 meter i diameter och 0,2–0,5 meter höga. Glest övermossad fyllning av 0,2–0,4 meter stora stenar.	Fornlämning	
Ny 7	Spismursröse	Möjligt spismursröse, 2,5 meter i diameter och 0,8 meter högt.	Möjlig fornlämning	
L1974:7234	Uppgift om grav	Uppgift om borttaget röse. Enligt Bror Kugelberg fanns i röset två ovala klubbor av kvartsit, enligt dåvarande markägarens utsago.	Ingen antikvarisk bedömning	
Ny 8	Fossil åkermark	Röjningsröseområde inom ett 105–60 meter stort område med ca tjugofem röjningsrösen, 2,5–6 meter i diameter och 0,2–0,5 meter höga.	Fornlämning	
Ny 9	Fossil åkermark	Område med röjningsrösen inom ett 125 x 80 meter stort område. I området finns enstaka större röjningsrösen samt tre terrasser i sydvästsluttande moränmark, 50–60 meter långa och 2,5–5 meter breda och 0,5–1,0 meter höga. Terrasserna består delvis av större stenar och block och ger ett yngre intryck.	Möjlig fornlämning	
L2022:8152	Fossil åkermark	Röjningsröseområde inom ett ca 220 x 40–80 meter stort område (Ö- V), bestående av ca 30 röjningsrösen. Dessa är 2–5 meter i diameter och 0,1–0,4 meter höga. SO om området finns yngre odlingsytor och enstaka stentippar.	Fornlämning	

Känslighetsområde 3

Bruksdammen Forssjön dämades upp kring sekelskiftet 1900. Vid dammens södra ände fanns bron där huvudvägen mellan Jönköping och Eksjö bytte sida från den västra till den östra sidan om Frickabäcken. Det finns skäl att anta att vägsträckningen är mycket ålderdomlig och att brostället kan ha rötter i förhistorisk tid. Brostället och den del av den äldre vägen som fortfarande är i bruk i sluttningen ner mot bäcken från väster är av kommunikationshistoriskt intresse. Den stenvälsbro som idag finns i området är av senare datum men utgör ett vackert exempel på äldre välsbroslagning, se tabell 5.

FIGUR 3: Känslighetsområde 3 och 4

TABELL 5: TIDIGARE KÄNDA OCH NYUPPTÄCKTA FORNLÄMNINGAR OCH ÖVRIGA KULTURHISTORISKA LÄMNINGAR INOM KÄNSLIGHETSOMRÅDE 3.

OBJEKT NR	LÄMNINGSTYP	BESKRIVNING	ANTIKVARISK BEDÖMNING	KOMMENTAR
L1974:7599	Bro	Valvbro av sten, 7 meter lång (Ö-V), 5 meter bred och 2 meter hög, bestående av i valvet lagda kilade stenar, 0,3–0,4 meter långa och 0,1–0,2 meter breda. I övrigt av huggna block i kallmur, 0,4–0,2 meter stora. I SÖ kanten en grundstolpe, 1,5 meter hög.	Övrig kulturhistorisk lämning	Broställen är indikerande för runsten och hålväg

Känslighetsområde 4

Större delen av området består av fossil åkermark med cirka 400 röjningsrösen. Enligt inventeringsuppgifterna är enstaka röjningsrösen stensättningsliknande, vilket gör att det bland röjningsrösen kan dölja sig gravar. Det förekommer både äldre röjningsrösen, förhistorisk/medeltida, samt yngre röjningsrösen, torprösen. I området har det odlats i terränganpassade åkrar, åkrarna i området kan ha varit av tillfällig karaktär. Successiv stenröjning resulterade i små röjningsrösen. I sydvästra delen av området finns två gravar bestående av en kvadratisk stensättning som varit känd sedan tidigare och en nyupptäckt stensättning, men som inte är lika säker som grav. Se tabell 6.

TABELL 6: TIDIGARE KÄNDA OCH NYUPPTÄCKTA FORNLÄMNINGAR OCH ÖVRIGA KULTURHISTORISKA LÄMNINGAR INOM KÄNSLIGHETSOMRÅDE 4.

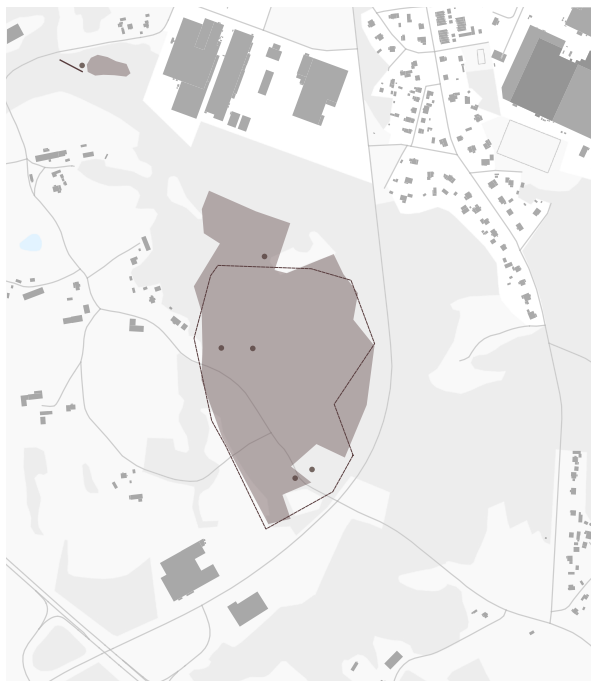
OBJEKT NR	LÄMNINGSTYP	BESKRIVNING	ANTIKVARISK BEDÖMNING	KOMMENTAR
Ny 10	Grav	Stensättning eller stensättningsliknande röjningsröse, eventuellt kvadratisk form med fyra meter sida och 0,4 meter hög. Glest Övermossad fyllning av 0,25–0,5 meter stora stenar. Eventuellt identifierad hörnsten i söder, ca 0,5 meter stor.	Fornlämning	Något osäker antikvarisk status
L1974:7650	Grav	Stensättning, närmast kvadratisk, 7x7 meter sida (N-S) och 0,5 meter hög. Övertorvad med i ytan talrika synliga stenar, 0,3–0,5 meter stora. I hörnen klumpstenar 0,6 - 1 meter stora. Ytan är gropig. I östra delen en avlång svacka, 3x1 meter (NNV-SSÖ) och 0,25 meter djup. I fornlämningens NNÖ del ligger ett flertal stenblock, ca 0,5 m meter långa. Bevuxet med tall, björk samt flera gran- och lövbuskar. hembygdsförening. Huset finns med på 50-talsekonomen.	Fornlämning	
L2022:8155	Fossil åker	Röjningsröseområde, ca 850x70-270 m (N-S), bestående av ca 400 röjningsrösen, vilka är 2–7 meter i diameter och 0,2–0,6 meter h, av 0,1–0,5 m st stenar. Enstaka röjningsrösen är stensättningsliknande. Röjningsrösen är av blandad karaktär med både yngre och äldre inslag. Enstaka mindre terrasskanter har påträffats inom området, vilka är 5–15 meter långa och ca 0,2–0,5 meter höga. Området består av mindre höjder och åssträckningar och odling har skett både på och mellan höjderna.	Fornlämning	
Ny 11	Grav	Stensättning, rund 8 meter i diameter och 0,6 meter hög. Kraftigt övermossad fyllning av 0,25–0,4 meter stora stenar.	Fornlämning	
L1974:7233/ L1974:7915		Röse, uppgift om (Kugelberg 1929), i vilket man vid borttagandet fann en del "ben, kol och järnsaker". Inga spår därav 1986. I samma område hittades en grönstensyx. Ägare Håkan Joansson, Jönköping.	Ingen antikvarisk bedömning	Boplats-indikerande
L1974:4124	Grav- och boplatsoområde	Grav- och boplatsoområde, ca 50x7 meter (V-Ö). Vid särskild utredning etapp 2 år 2008 påträffades i schakt inom området 2 flatmarksgravar, 3 härdbottnar eller brandgravar och 1 nedgrävning. En av gravarna var en brandgrav, den andra tolkades som skelettgrav, men innehöll även brända ben. (RAÄ dnr 321-3145-2008)	Fornlämning	

Känslighetsområde 5

Inom området återfinns en kungsgrav, en treudd med insvängda sidor och 20 meter långa armar. Övriga treuddar som förekommer i länet är mindre och förekommer tillsammans med andra gravformer. Treudden har ett högt upplevelsevärde och ett pedagogiskt värde.

Inom området förekommer även en fossil åker som antyder odling i området från tiden kring Kr.f. fram till 1600-talet.

I norra delen av området finns en torplämning, bebyggelselämningen omfattar ett område cirka 200 meter i diameter, med yngre odlingslämningar i form av toppigare röjningsrösen samt flera låga stenmurar. Se tabell 7.

Teckenförklaring

- Fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning
- Område med hög känslighet
- Fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning
- Fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning

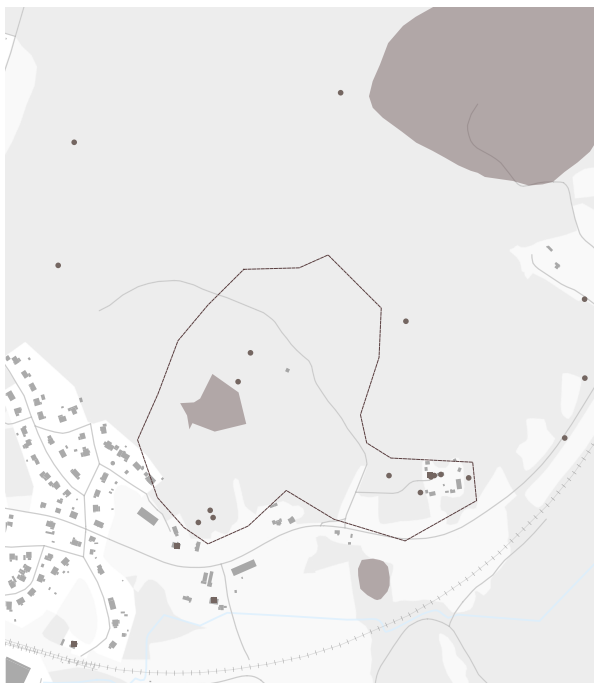
FIGUR 4: Känslighetsområde 5.

TABELL 7: TIDIGARE KÄNDA OCH NYUPPTÄCKTA FORNLÄMNINGAR OCH ÖVRIGA KULTURHISTORISKA LÄMNINGAR INOM KÄNSLIGHETSOMRÅDE 5.

OBJEKT NR	LÄMNINGSTYP	BESKRIVNING	ANTIKNARISK BEDÖMNING	KOMMENTAR
L1974:7100	Lägenhets- bebyggelse	Torplämning, sentida, bestående av en husgrund med spismursröse. INNV röjningsrösen. ÖNÖ där om är en inäga. Ytterligare en husgrund finns ca 75 m S ut och VSV om vägen.	Möjlig fornlämning	
L1974:7301	Fossil åkermark	Område med fossil åkermark, ca 400x200 meter stort (NNV- SSÖ), bestående av ca 150 röjningsrösen, 3 terrasserings, 2 stensträngsfragment och röjda ytor.	Fornlämning	
Ny 12	Grav	Stensättning, rund, 8 meter i diameter och 0,7 meter hög. Övermossad fyllning av 0,2–0,4 meter stora stenar.	Fornlämning	Något osäker
Ny 13	Grav	Stensättning, rund 8 meter i diameter och 0,6 meter hög. Kraftigt övermossad fyllning av 0,25–0,4 meter stora stenar.	Fornlämning	Något osäker
L1974:8244	Grav	Stensättning? rund, 5 meter i diameter och 0,3 meter hög, med övermossad fyllning av 0,2–0,4 m st stenar.	Möjlig fornlämning	
L1974:7429	Grav	Treudd, med 20 meter långa armar och spetsar i NV, ÖNÖ och S. Treudden är 1,2 meter hög. Delvis övermossad fyllning av vanligen rundade stenar, 0,2–0,4 m st, övermossade. Spetsarna avslutas av klumpstenar, 1,1–1,4 meter stora och 0,4 meter höga. Mittpartiet och NO armen gropig, troligen omplockad. Kanterna är lätt utrasade.	Fornlämning	Kallas Kungsgraven

Känslighetsområde 6

Inom området finns flera kända fornlämningar i form av gravar och fossil åker och det är möjligt att fler lämningar kan finnas i området. Vid Forserums hembygdsgård har både fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar påträffats, men dessa omnämns inte i den kulturhistoriska förstudien. Se tabell 8.

Teckenförklaring

- Fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning
- Område med hög känslighet
- Fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning
- Kulturhistoriskt värdefulla byggnader

FIGUR 5: Känslighetsområde 6.

TABELL 8: TIDIGARE KÄNDA OCH NYUPPTÄCKTA FORNLÄMNINGAR OCH ÖVRIGA KULTURHISTORISKA LÄMNINGAR INOM KÄNSLIGHETSOMRÅDE 6.

OBJEKT NR	LÄMNINGSTYP	BESKRIVNING	ANTIKVARISK BEDÖMNING	KOMMENTAR
L1974:8153	Grav	Stensättning, kvadratisk, ca 13 meter sida (NNV-SSÖ) och 1,1 meter högt. Övertorvad med i ytan synliga stenar, 0,2–0,4 meter stora. Kantkedja, delvis synlig, 0,5 meter höga. I hörnen klumpstenar, 0,2–0,45 meter höga och 0,8–1,3 meter stora. I mitten rektangulär grop, 2,5 x 2 meter stor och 0,4 meter djup. I NV delen är en större mängd av stenmaterialet bortplockat.	Fornlämning	
L1974:8154	Grav	Stensättning, kvadratisk 10 m sida (NNV-SSÖ), och 0,4 meter hög. Övertorvad med i ytan uppstickande stenar, 0,2–0,4 meter stora. Kantkedja, delvis synlig, 0,2 meter hög 0,3–0,5 meter stora stenar. I NV, NÖ samt SÖ klumpformade hörnstenar, 0,5 meter höga och 0,7–1,2 meter stora.	Fornlämning	
L1974:8028	Grav	Stensättning. Närmast kvadratisk, 8 meter sida (NNV-SSÖ) och 0,35 meter hög. Övertorvad med i ytan stenar, 0,2–0,4 meter stora stenar. Ojämn yta.	Fornlämning	
Ny 11 Delområde VIII	Fossil åker	Fossil åkermark inom ett ca 1 hektar stort område i form av ca 20 röjningsrösen, 3–6 meter i diameter och 0,25–0,6 meter höga. De flesta har måttlig till kraftigt övermossad fyllning av 0,2–0,4 meter stora stenar. Mellan rösena är marken relativt välröjd.	Fornlämning	
Ny 12 Delområde VIII	Grav	Stensättning, rund, 8 meter i diameter och 0,7 meter hög med måttligt övermossad fyllning av 0,2–0,4 meter stora stenar.	Fornlämning	
Ny 13 Delområde VIII	Grav	Stensättning, rund, 8 meter i diameter och 0,9 meter hög med kraftigt övermossad fyllning av 0,25–0,4 meter stora stenar.	Fornlämning	

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, Runseryd Norrgård.

Kulturmiljöprogram

Inom avgränsningen för den fördjupade översiktsplanen finns enligt kulturmiljöprogrammet, flera värdefulla kulturhistoriska byggnader och områden. Kulturmiljöprogrammet nämner också fornlämningar men inte i samma utsträckning som den kulturhistoriska förstudien.

Fornlämningar

Nedanstående fornlämningar omnämns i Kulturmiljöprogrammet och finns inom avgränsningen för den fördjupade översiktsplanen. Samtliga fornlämningar är inkluderade i den kulturhistoriska förstudien och ytterligare information om fornlämningarna finns i tabellerna i föregående avsnitt.

19 Område Forserum-Gunnestorp

Fornlämningskoncentration på åsar mellan Kanarpamossen och Frickabäcken bestående av sammanlagt tre runda och tio kvadratiska stensättningar samt ett röse. Området utgör en sammansättning av flera fornlämningar inom en radie av en kilometer.

20 Område Kungsgraven

På en låg moränrygg i barrskog, mellan brukningsvägar, ligger den så kallade Kungsgraven, en treudd med 18 meter långa insvängda sidor.

Värdefulla byggnader och områden

Identifierade värdefulla byggnader och område har klassificerats utifrån följande klasser:

Klass 1, byggnadsminne (KML 3 kap) / Kyrkliga kulturminnen (KML 4 kap) Graderingen avser byggnader som förklarats vara byggnadsminnen enligt Kulturmiljölagen (kap. 3 och 4). Klassificeringen avser befintliga byggnadsminnen.

Klass 2, Särskilt värdefull bebyggelse (PBL 8 kap § 13). Graderingen avser särskilt värdefull bebyggelse, sådana byggnader får inte fysiskt förvanskas vid förändring av eller i anslutning till byggnaden. Byggnaden bör skyddas genom q-bestämmelse i områdesbestämmelse eller detaljplan.

Klass 3, särskilt allmänt bebyggelsevärde (PBL 8 kap § 17) Byggnaden har ett visst värde i fråga om till exempel utformning. Värdebärande element i byggnaden bör hanteras på ett varsamt sätt vid förändringar av eller i anslutning till byggnaden. Bör skyddas genom varsamhetsbestämmelse i områdesbestämmelse eller detaljplan.

Klass 4, allmänt bebyggelsevärde (PBL 8 kap § 17) Graderingen motsvarar det generella krav på hänsyn till byggnadens kulturhistoriska värden som gäller för alla byggnader.

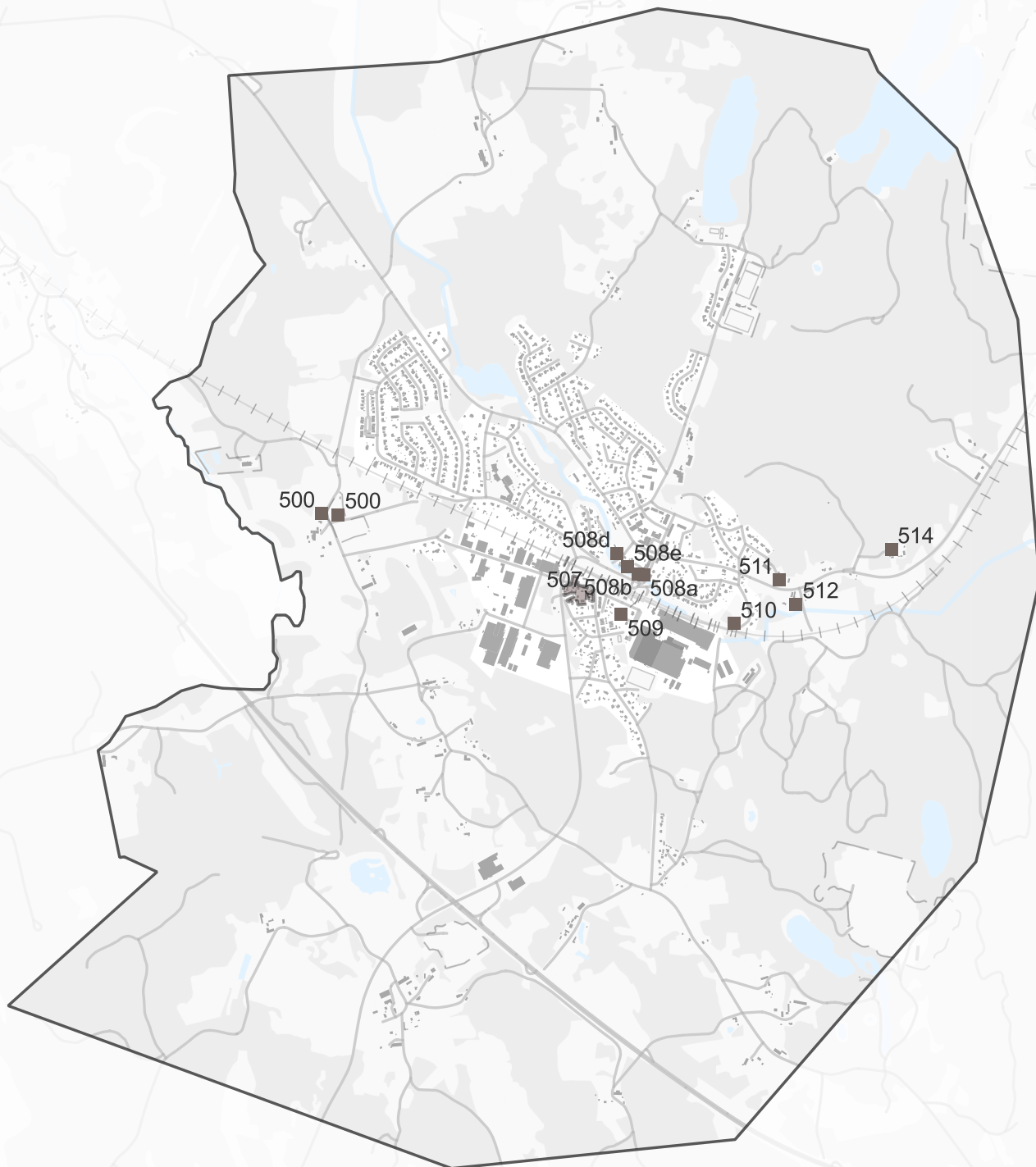
Områdena och byggnaderna som pekas ut som kulturhistoriskt värdefulla framgår av karta 4 och sammanfattas i tabell 9. Fullständig information om respektive objekt återfinns i kulturmiljöprogrammet.

TABELL 9: KULTURHISTORISKT VÄRDEFULL BEBYGGELSE I FORSERUM.

OBJEKT	FASTIGHET/ ADRESS	KLASS	BESKRIVNING
500 - Forserums sockencentrum	Forserum 8:3 och 8:4	Klass 1 - Kyrkliga kulturminnen/ byggnadsminnen (KML 3, 4 kap) och Klass 3 - Särskilt allmänt bebyggelsevärde (PBL 8 kap. 17 §)	Forserums sockencentrum utgörs av Forserums kyrka med tillhörande församlingshem.
507 - Område sydvästra Forserum	Torget 2, 4, 18, Forserum 7:13, 7:19, 7:23, 7:24, Bobinen 7	Klass 4 - Allmänt bebyggelsevärde (PBL 8 kap. 17 §)	Äldre arbetarbebyggelse vid Fabriksgatan.
508a - Område centrala Forserum	Strömkarlen 3, Storgatan 1A	Klass 3 - Särskilt allmänt bebyggelsevärde (PBL 8 kap. § 17)	Affärs- och bostadshus byggt omkring 1890 med affärsentré mot Storgatan.
508b - Område centrala Forserum	Strömkarlen 2, Storgatan 1B	Klass 3 - Särskilt allmänt bebyggelsevärde (PBL 8 kap. § 17)	Bostadshus i två våningar med blågrön locklistpanel och rött taktegel.
508d - Område centrala Forserum	Dammen 1, Dammgatan 3	Klass 3 - Särskilt allmänt bebyggelsevärde (PBL 8 kap. § 17)	På denna fastighet låg klädhängarefabriken, och kvar från den tiden är en större bod. 1925 byggdes en charkuteriaffär på platsen.
508e - Område centrala Forserum	Strömkarlen 4, Dammgatan 2	Klass 4 - Allmänt bebyggelsevärde (PBL 8 kap. § 17)	På tomten ligger den före detta filfabriken och ett garveri.
509 - Disponentvillan	Solen 22, Fabriksgatan 34	Klass 3 - Särskilt allmänt bebyggelsevärde (PBL 8 kap. § 17)	Grosshandlare Öström, som ägde Bobinfabriken, lät 1882 bygga ett sommarställe i nuvarande kvarter Solen intill fabriksområdet.
510 - Villa Östanö	Östanö 1, Vallgatan 2	Klass 3 - Särskilt allmänt bebyggelsevärde (PBL 8 kap. § 17)	Bostadshus från 1906, som ligger något avskilt strax intill järnvägen Nässjö-Falköping. Från början en disponentvilla till en av de då närliggande fabrikerna.
511 - Runseryd norrgård	Runseryd 4:1, Runseryd 1	Klass 2 - Särskilt värdefull bebyggelse (PBL 8 kap. § 13)	Före detta gårdsanläggning intill gamla Nässjövägen.
512 - Runseryd södergård	Runseryd 4:7, Runseryd södergård 1	Klass 2 - Särskilt värdefull bebyggelse (PBL 8 kap. § 13)	Före detta gårdsanläggning vid utfarten mot Nässjö med järnvägen och det öppna odlingslandskapet i bakgrunden.
514 - Forserums hembygdsgård	Runseryd 4:3, Forserum hembygdsgård 1	Klass 4 - Allmänt bebyggelsevärde (PBL 8 kap. § 17)	Hembygdsgården består av byggnader representativa för samhället i stort. Bland annat finns en spannmålsbod, med ursprung troligen i 1600-talet.

FÖP FORSERUM - PLANERINGSUNDERLAG

Karta 4: Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Teckenförklaring

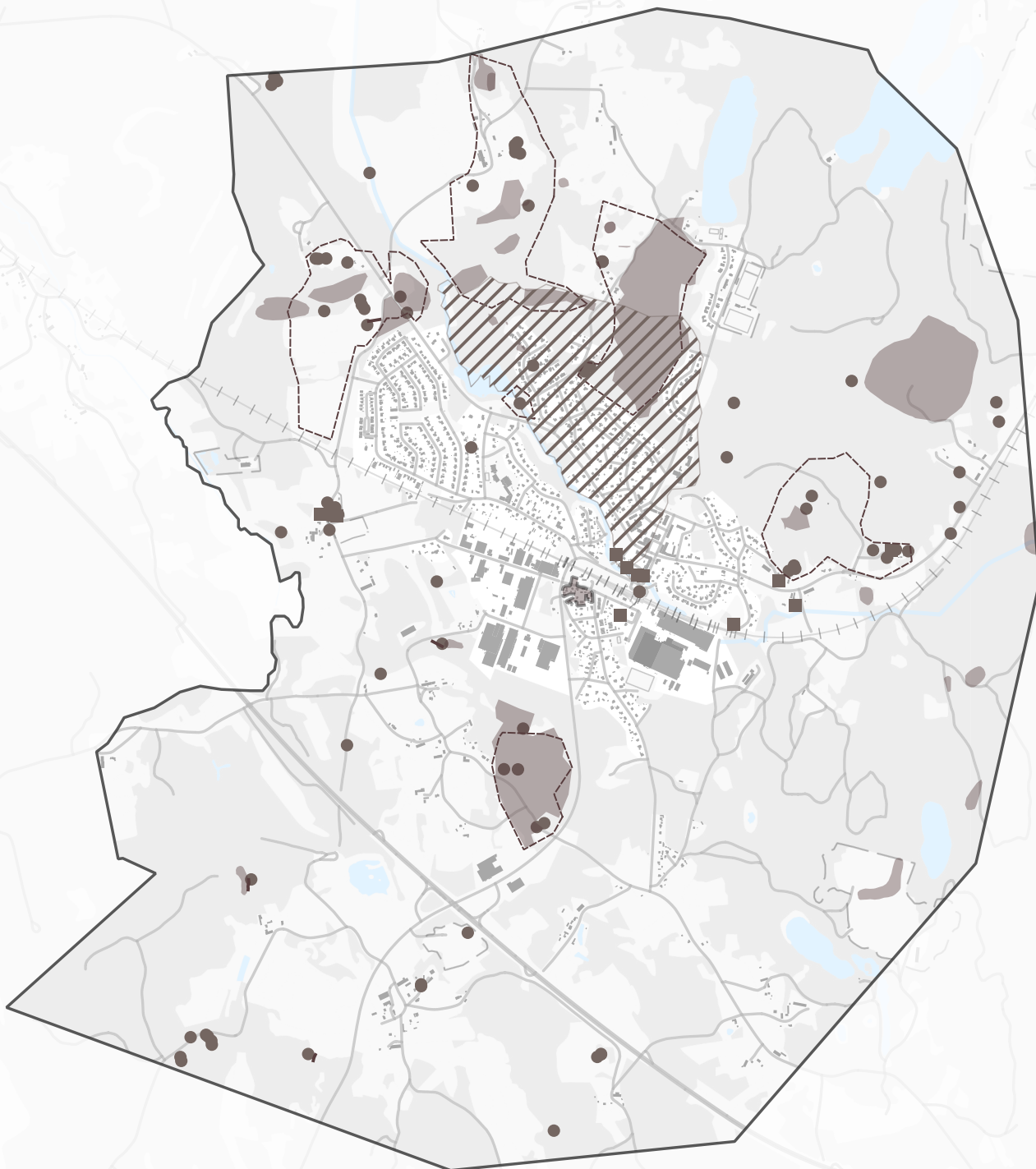
- Kulturhistoriskt värdefulla byggnader
- Kulturhistoriskt värdefullt bebyggelseområde

0 250 500 m

FÖP FORSERUM - PLANERINGSUNDERLAG

Karta 5: Kulturmiljövärden i Forserum

Teckenförklaring

- Fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning
- Område med hög känslighet
- Kulturhistoriskt värdefullt bebyggelseområde
- Utjorden Högstorp
- Fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning
- Fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning
- Kulturhistoriskt värdefulla byggnader

0 250 500 m

JORDBRUKSMARK

Jordbruksmark är viktig för livsmedelsförsörjningen, såväl på ett globalt som nationellt och regionalt plan. Begreppet jordbruksmark innefattar flera olika markanvändningstyper, huvudsakligen åker- och betesmark, men även slätterängar. Åkermark är mark som brukas eller kan brukas för odling. Betesmark används främst för bete för olika typer av kreatur, men även produktion av djurfoder. Slätterängar kan också producera djurfoder. Jönköpings län är ett animalieproducerande län och både åker- och betesmark är därmed av stort värde.

Andelen jordbruksmark per person i Sverige har sedan 1900-talets början minskat och idag finns för lite jordbruksmark per person för att producera mängden livsmedel som konsumeras. Möjliga orsaker är att jordbruksmark har vuxit igen eller exploaterats för att bygga exempelvis bostäder och vägar. Minskad jordbruksmarkytta ökar sårbarheten vid kriser och sedan 1990-talet har livsmedelsberedskapen avvecklats av olika skäl. Krisberedskapen har lyckligtvis börjat öka igen och ansvaret för livsmedelsförsörjningen vid en kris ligger delvis på kommunnivå.

Sveriges livsmedelsförsörjning är dock beroende av import, vilket är en sårbarhet om internationell livsmedelshandel påverkas vid kris. För att minska sårbarheten är det avgörande att det finns mark att odla på och här har kommunen i den fysiska planeringen möjlighet att vara restriktiv i utpekande av jordbruksmark för exploatering.

Ytterligare en beaktningsvärd aspekt är att klimatförändringar och höjda temperaturer kan ge Sverige ett bättre odlingsklimat medan läget i många andra länder förväntas försämrats. Svensk jordbruksmark kan därmed bli en viktig beståndsdel för livsmedelsförsörjningen globalt.

Region Jönköpings län arbetar med projektet ”Jordbruksmarkens framtid” i syfte att öka kunskapen om jordbruksmarkens värden och tillhörande ekosystemtjänster, samt visa hur biologisk mångfald och livsmedelsförsörjningen kan

öka och hur ett rikt odlingslandskap kan utvecklas genom att minska exploatering och igenväxning av jordbruksmark.

Nulägesbeskrivning

En förhållandevis stor andel av Nässjö kommuns jordbruksmark återfinns i kommunens västra och nordvästra del, där Forserum ligger. Inom avgränsningen för den fördjupade översiktsplanen finns jordbruksmark, mestadels åkermark, i alla väderstreck, men främst koncentrerat till väster, norr och söder. Se karta 6. Eftersom Forserum har nära till natur och grönska är jordbruksmarken värdefull för ekosystemtjänster och biodiversitet. Tätortsnära jordbruksmark medför också sociala, rekreativa och pedagogiska värden. Dessutom är flera av fornlämningsmiljöerna i Forserumstrakten knutna till jordbruksmark, vilket ytterligare stärker jordbruksmarkens värde i Forserum.

Vad säger lagen?

Miljöbalken innehåller bestämmelser för hushållning av mark- och vattenområden och i 3 kap. 4 § regleras exploatering av jordbruksmark. Paragrafen lyder: *Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.*

Brukningsvärd jordbruksmark

Vad brukningsvärd jordbruksmark innebär är ofta en bedömningsfråga och Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) menar att det enligt 3 kap. 4 § är läge, beskaffenhet och övriga omständigheter som utgör utgångspunkten i bedömningen. Bland annat kan också jordbruksmarkens storlek ha betydelse för om rationellt jordbruk kan bedrivas med dagens metoder. Det är inte enbart jordbruksmark som brukas nu eller har brukats i närtid som är brukningsvärd, även mark som i dagsläget inte brukas kan också ha ett brukningsvärde.

Väsentligt samhällsintresse

Väsentligt samhällsintresse är inte heller alltid självklart. Enligt förarbetena till den äldre plan- och bygglagen kan följande vara väsentliga samhällsintressen:

- Behovet av bostäder
- Lokalisering av bostäder och arbetsplatser nära varandra
- Att skapa väl fungerande och lämpliga tekniska försörjningssystem
- Säkerställa viktiga rekreationsintressen

I praxis har MÖD anført att väsentligt samhällsintresse också kan handla om utökning av industriområden i anslutning till redan existerande infrastruktur eller uppförande av vindkraftverk och anläggande av solcellsanläggningar.

Jordbruksverket rekommenderar att exploateringen av samhällsintresse värderas på lokal, regional, nationell och internationell nivå. MÖD anser att bostadsförsörjning är ett väsentligt samhällsintresse på både lokal, regional och nationell nivå eftersom bostadsbrist råder i stora delar av landet. Att uppföra ett enbostadshus kan dock enbart utgöra ett väsentligt samhällsintresse i enstaka fall.

Däremot, om till exempel ett bostadshus, ladugård, ekonomibyggnad eller förråd kan bidra till fortsatt jordbruk kan det anses vara ett väsentligt samhällsintresse. Intrång eller annan negativ påverkan på jordbruksmarken ska dock undvikas. Vid nybyggnation av bostad ska den placeras i närhet till eventuell bykärna, i anslutning till allmän väg och övrig nödvändig infrastruktur.

Alternativ lokalisering

För att exploatera jordbruksmark måste enligt praxis en lokaliseringsprövning göras för att undersöka om inte exploateringen kan ske på ett tillfredsställande sätt på annan mark i stället. Den alternativa placeringen ska då vara teknisk och funktionellt lämplig och ekonomiskt rimlig. Om enbart jordbruksmark är lämplig bör exploateringen ske på den mark som anses ha lägst brukningsvärde. Bebyggelsens placering och

utformning ska verka för att i möjligaste mån inte skada jordbruksmarken.

Planeringens olika steg

Generellt gäller för samtliga planeringsnivåer att jordbruksmark inte ska exploateras utan i stället stärkas. Om jordbruksmark ändå måste ianspråk tas bör dessa tre frågor besvaras:

1. Är jordbruksmarken brukningsvärd?
2. Är den aktuella förändrade markanvändningen ett väsentligt samhällsintresse?
3. Varför är förutsättningarna att ta annan mark i anspråk inte tillfredsställande?

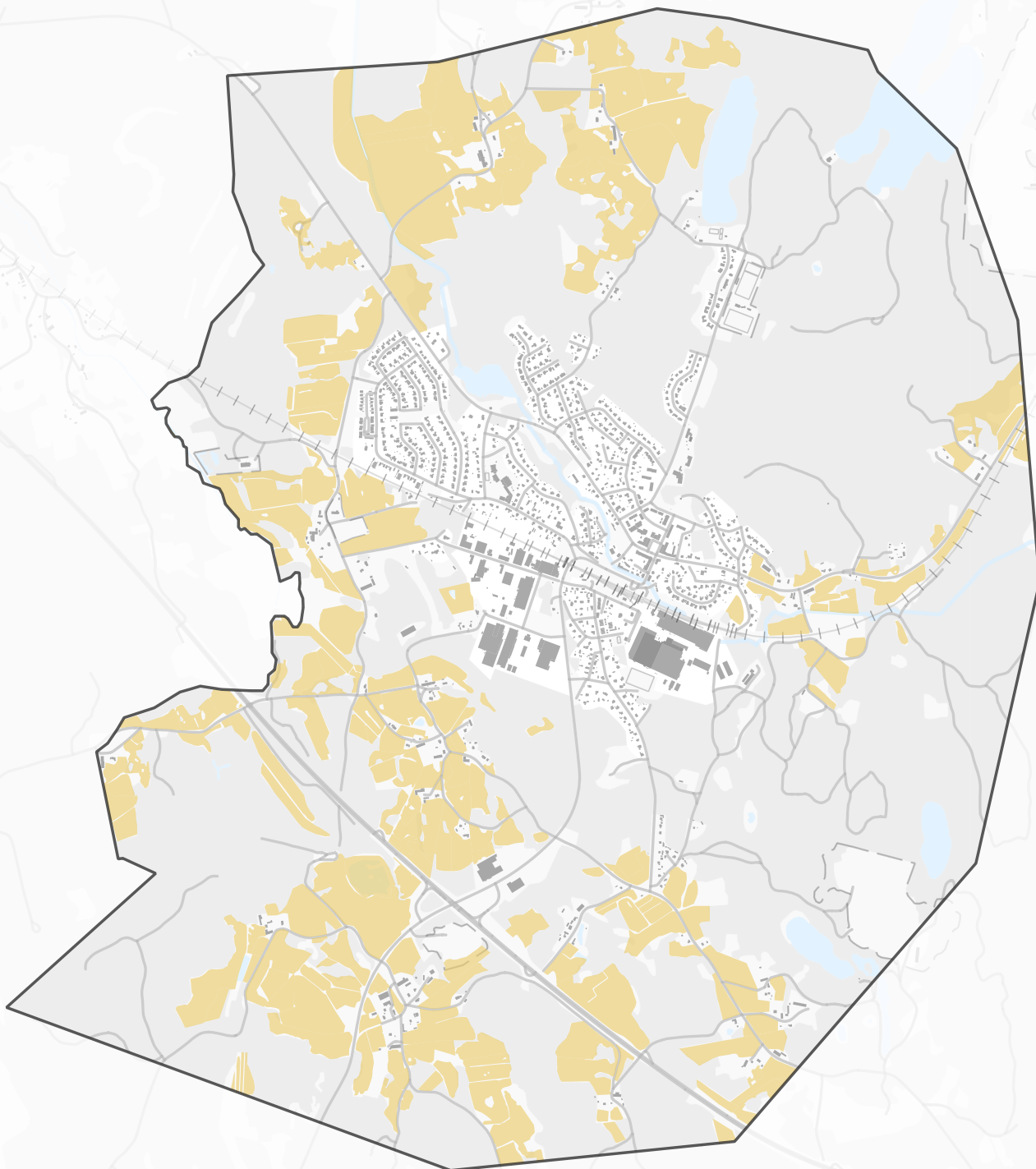
Kompensationsåtgärder

Om jordbruksmark exploateras är det positivt om kompensationsåtgärder vidtas för att markens olika värden inte ska gå helt förlorade. Kompensation är dock en sista "lösning" i planeringen när påverkan på jordbruksmark inte går att undvika eller minimera. Kompensationsåtgärder kan sällan kompensera för exploateringen helt och hållet utan enbart för en del av de ekosystemtjänster som förloras.

För mer ingående information om jordbruksmarkens värden och hur jordbruksmarken kan beaktas i plan- och byggprocessen, se kommunens översiktsplan från 2023.

FÖP FORSERUM - PLANERINGSUNDERLAG

Karta 6: Jordbruksmark i Forserum

Teckenförklaring

Jordbruksmark

0 250 500 m

Jordbruksmark vid Forserums kyrka.

NATURMILJÖ

Landskapet i anslutning till Forserum kan delas upp i två delar. De norra och östra delarna utgörs främst av skogsmark och barrskog dominerar. I söder och väster finns mycket jordbruks- och ängsmarker och landskapet är mer uppbrutet. Vegetationen har mer frekventa inslag av lövträd. De båda landskapstyperna har stor betydelse för landskapsbilden i samhället. Den tätortsnära naturmiljön erbjuder flera funktioner och värden för samhällets invånare, däribland rekreation och friluftsliv på ett kort avstånd från bostaden. Norr om Forserum finns sjöarna Storsjön och Lillsjön som båda är värdefulla inslag i landskapet och erbjuder bad och andra aktiviteter knutna till vatten.

Det finns inom avgränsningen för den fördjupade översiktsplanen inget område som är utpekade som riksintresse enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Däremot förekommer annan bevarandevärd natur. Se karta 7 i slutet av avsnittet.

Nyckelbiotoper

Nyckelbiotoper har höga naturvärden och stor betydelse för skogens djur- och växtarter. Det kan förekomma hotade eller sällsynta djur- och växtarter som är beroende av biotopens existens för att överleva. Inom avgränsningen för den fördjupade översiktsplanen finns följande nyckelbiotoper identifierade:

1. **Humpahagen 300 m SV** – Lövrik barrnaturskog innehållande rikligt med död ved. Området har även stora ornitologiska värden.
2. **Namnbacken** – Berg- och rasbrant med blockrik terräng samt inslag av större block. Inom området finns rikligt med döda träd och högstubbar samt ett ymnigt mosstäck.
3. **Runseryd** – Aspskog med inslag av flera äldre aspar samt värdefull kryptogamflora.
4. **Trollbergen** – Berg- och rasbrant med blockrik terräng med inslag av större block. Inom området finns det rikligt med död ved.

Övriga naturvärden

Utöver nyckelbiotoper förekommer andra utpekade områden med naturvärden runt Forserum som ska beaktas och tas hänsyn till. Följande övriga naturvärden har identifierats inom området för den fördjupade översiktsplanen:

5. **Avegöl** – Brantmiljö med en stor variation av småmiljöer.
6. **Måletorp 1:1** – Bergs- och rasbrant som sluttar brant ned mot Storsjön. De norra delarna av området domineras av gran med inslag av löv och tall, de södra domineras av asp och björk med inslag av blommande träd. I området finns hänsynskrävande arter i form av fåglar, mossor och kärlväxter.
7. **Ängholmen** – Lövskogslund kombinerat med hagmarksskog.
8. **Frickabäcken** – Rinner genom Forserums centrala delar mot nordväst genom områden med lövträd och gräsytor och är ett viktigt område för rekreation. Bäckens har ett stort värde för fågellivet och ett antal rödlistade fågelarter har påträffats. Det finns också öring i bäcken.
9. **Bokån** – Rinner längs riksväg 31/40/47 och är ekologiskt känslig. Delar av ån klassas av Länsstyrelsen som en värdekärna, ett naturområde med särskilt höga naturvärden för en viss naturtyp. Området utgör en viktig livsmiljö för många arter och bärare av ekosystemtjänsten biologisk mångfald.

Sumpskogar

10. **Snuggarp** – Övrig fuktskog, dominerade trädtyp är al och glasbjörk.

11. **100m V Ljungbergen** – Myrskog, dominerande trädtyp är tall.

12. **Tannegöl** – Myrskog, dominerande trädtyp är tall.

13. **Prångens** – Mosseskog, dominerade trädtyp är tall.

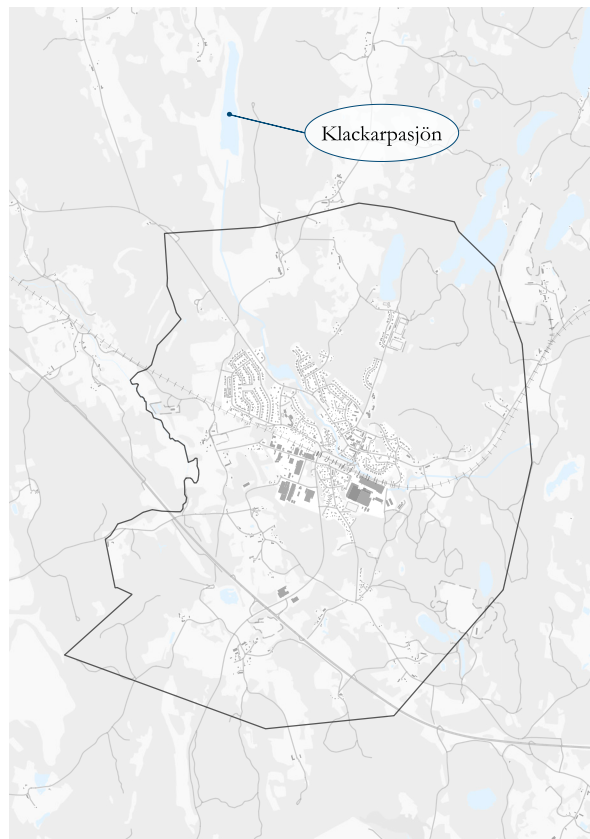
Våtmarker

14. **Kanarpamossen** – Svagt välvd tallmosse som sträcker sig över kommungränsen. Höga naturvärden finns som hänger samman med mossens omväxlande karaktär av opåverkade kärrmiljöer, myrholmar, kantzoner och omkringliggande fastmarker.

15. **Våtmark 2km o Forserum** – Skogbevuxen svagt välvd mosse påverkad av tidigare dikningar och en kraftledning. Mossen har den karakteristiska vegetationen och strukturerna för att kunna innehålla höga naturvärden. En del av mossen utgörs av ett glest träd täckt topogent kärr.

Naturvärde utanför avgränsningen

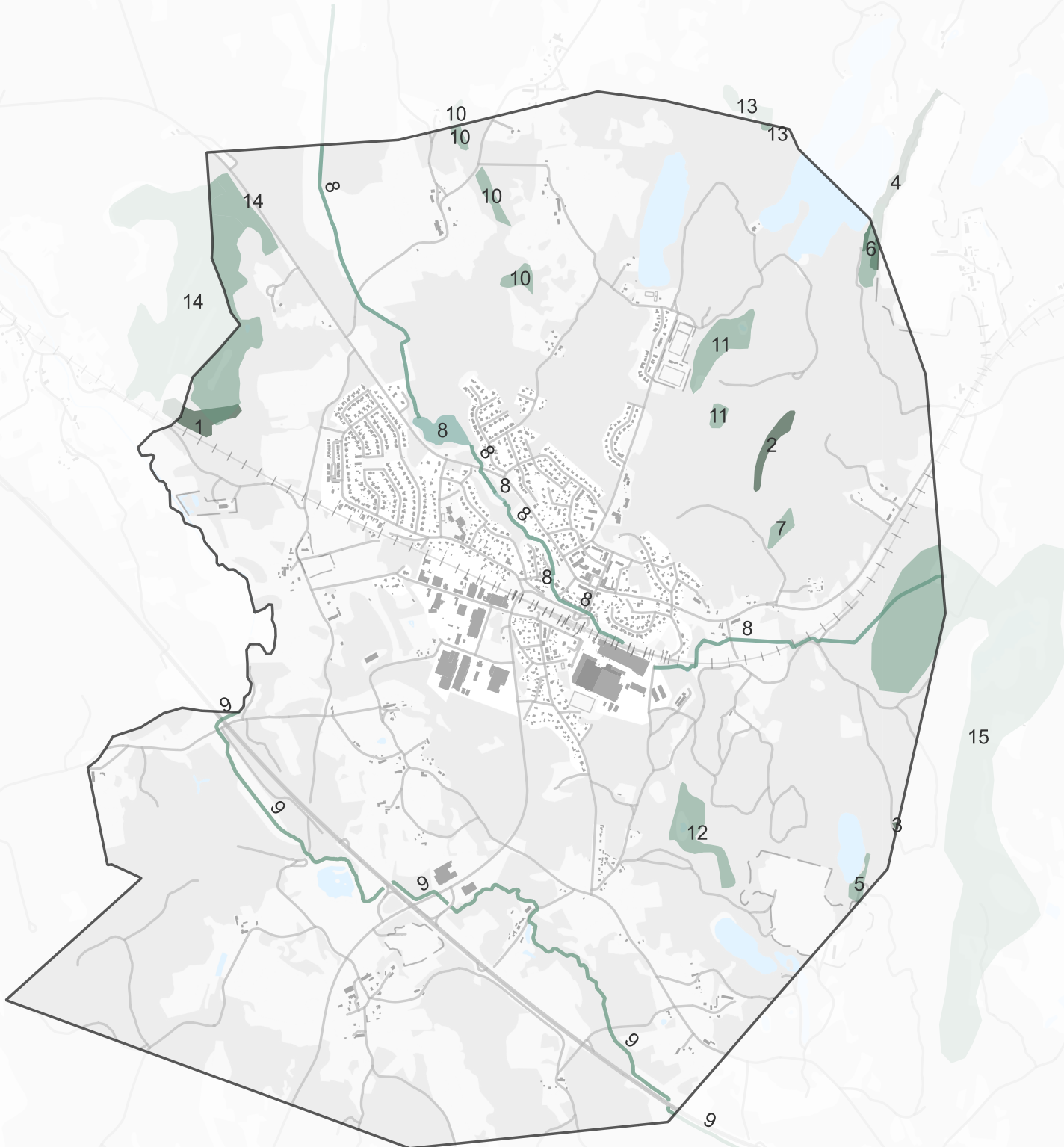
Klackarpasjön – En våtmark belägen nedströms Forserum utanför den fördjupade översiktsplanens geografiska avgränsning, figur 6. Har ett värde som fågellokal där goda förutsättningar för fågelskådning finns, bland annat häck- och flyttfågel och framför allt änder. Finns även en rik fauna av sländor och fjärilar. Tidigare näringsfattig sjö som numera är näringsberikad och har i stort sett vuxit igen.

FIGUR 6: Klackarpasjöns läge utanför Forserum. Svart linje är den fördjupade översiktsplanens geografiska avgränsning.

FÖP FORSERUM - PLANERINGSUNDERLAG

Karta 7: Naturvärden i Forserum

Teckenförklaring

- Nyckelbiotop
- Sumpskog, våtmark eller övrigt naturvärde
- Övrigt naturvärde

0 250 500 m

Vy över Runseryd, strax öster om Forserum.

RISKER

Förorenade områden

Inom den fördjupade översiktsplanens avgränsning förekommer verksamheter vars föroreningar har inventerats och kartlagts. Det förekommer även föroreningar som ännu ej är klassificerade, vilket innebär att föroreningarna är identifierade men inte har inventerats för dess riskbedömning än. Se karta 8 på nästa sida.

För de områden som har tilldelats en riskklass har det genomförts en så kallad MIFO-inventering. MIFO-metodiken är framtagen av Naturvårdsverket och står för Metodik för Inventering av Förorenade Områden. Inventering enligt metodiken resulterar i en riskklass. Riskklassningen innebär en översiktlig bedömning av vilka risker som det förorenade området kan ha för människors hälsa och miljön, både idag och i framtiden. Det finns fyra riskklasser (RK): RK1 – mycket stor risk, RK2 – stor risk, RK3 – måttlig risk och RK4 – liten risk.

Underlaget avseende förorenade områden är hämtat i juli 2022 från Länsstyrelsen EBH-databas.

Misstänkt förorenade områden, riskklassade

1. Krökesbo 1:26. Oljegrus- och asfaltverk. RK3
2. Forserum 7:1. Avfallsdeponi med icke farligt och farligt avfall. RK2
3. Forserum 7:1, Hägern 1. Verkstadsindustri med halogenerade lösningsmedel. RK3
4. Måletorp 1:5. Textilindustri. RK4
5. Pärlogglan 5. Drivmedelshantering. RK3
6. Svea 5. Tillverkning av plast. RK3
7. Svea 10, Thule 2. Verkstadsindustri med halogenerade lösningsmedel. RK3
8. Göta 13. Verkstadsindustri med halogenerade lösningsmedel. RK2.
9. Forserum 9:1, Forserums bangård. Järnvägstrafik. RK2
10. Forserum 7:1, Smörpölen. Sediment BKL 2. RK2
11. Thule 3, 6. Verkstadsindustri med halogenerade lösningsmedel. RK2
12. Tryggarp 3:22. Industrideponier. RK4
13. Stenseryd 2:6. Järn-, stål- och manufaktur. RK3

Misstänkt förorenade områden, inte riskklassade

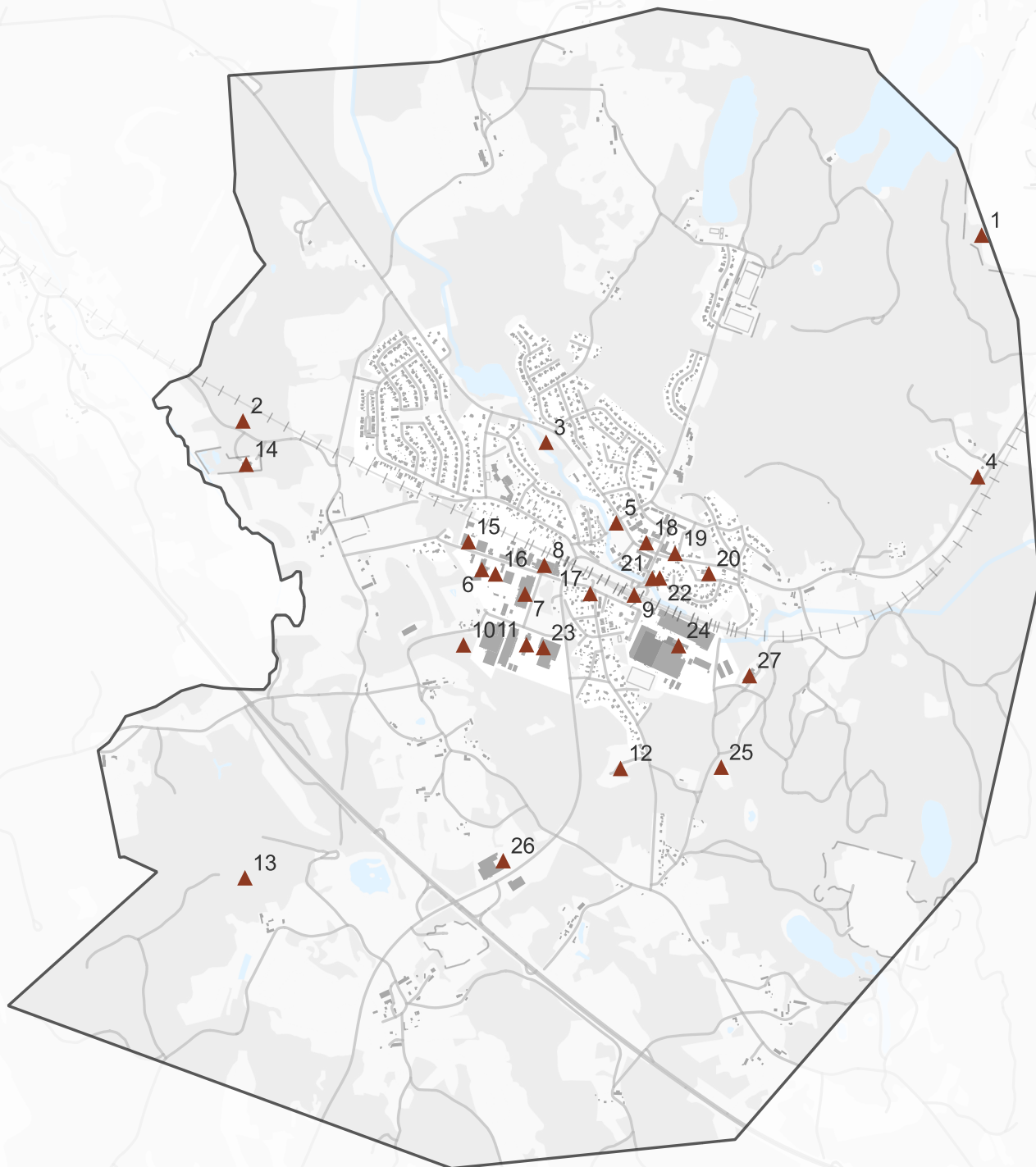
14. Forserum 7:1. Avloppsreningsverk
15. Göta 15. Verkstadsindustri utan halogenerade lösningsmedel.
16. Svea 5. Ytbehandling med lack, färg eller lim.
17. Forserum 7:19. Grafisk industri.
18. Centrum 1. Drivmedelshantering.
19. Citronen 8. Drivmedelshantering.
20. Betel 3. Drivmedelshantering.
21. Koltrasten 14. Verkstadsindustri utan halogenerade lösningsmedel.
22. Koltrasten 13. Verkstadsindustri utan halogenerade lösningsmedel.
23. Thule 4. Verkstadsindustri utan halogenerade lösningsmedel.
24. Forserum 7:26. Ytbehandling av trä.
25. Runseryd 4:1. Skjutbana – kulor.
26. Drivkraften 1. Verkstadsindustri utan halogenerade lösningsmedel.

Misstänkt förorenat område, varken inventerat eller riskklassat

27. Runseryd 4:1. Handelsträdgård

FÖP FORSERUM - PLANERINGSUNDERLAG

Karta 8: Förorenade områden i Forserum

Teckenförklaring

▲ Potentiellt förorenade områden

0 250 500 m

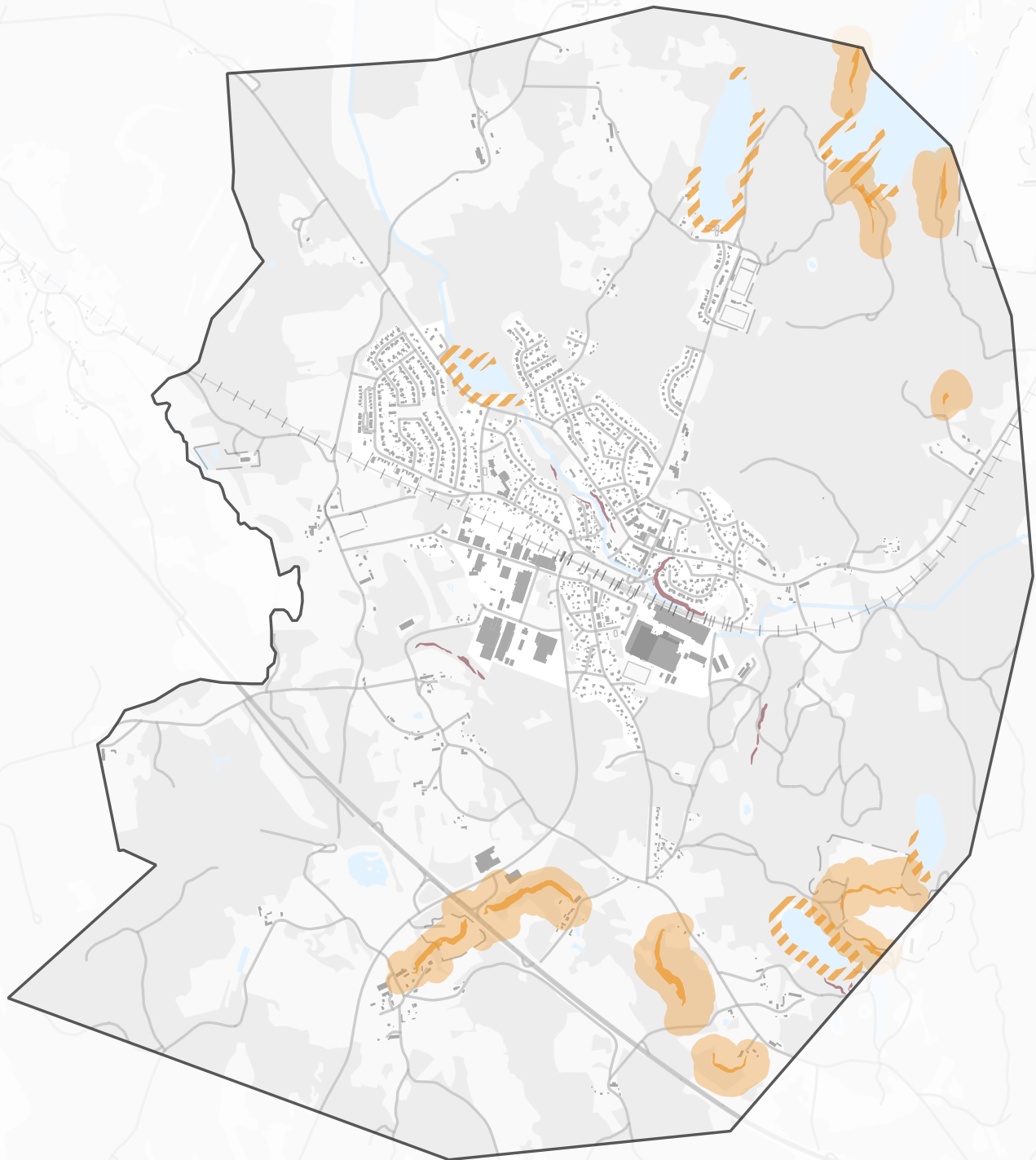

Ras och skred

Isälvssediment är den dominerade jordarten inom avgränsningen för den fördjupade översiktsplanen och förekommer främst norr om järnvägen och i de södra delarna av planområdet. Den andra dominerande jordarten är morän och på de kuperade områdena förekommer morän huvudsakligen i ytlagret och där grunden består av berg. Inom avgränsningen förekommer även inslag av torv.

Det finns flera områden där särskild aktsamhet behöver iakttas i samband med planläggning och byggnation. Områdena är antingen belägna i strandnära områden där det bedöms finnas förutsättningar för skred i finkornig jordart, vid slänter med mycket kraftiga lutningar eller utgör en möjlig ravinformation. Områdena framgår av karta 9 på nästa sida, men kartan är inte heltäckande på grund av begränsningar i kartunderlaget. Exempelvis har inte områden med jordarten berg tagits med och det kan därför finnas fler områden med mycket kraftiga lutningar, där särskild aktsamhet kan krävas. Dessutom visar kartan endast att förutsättningar för ras eller skred finns, inte att det faktiskt kommer ske. I avsnittet Mark- och vattenanvändning i planförslaget framgår vilka områden som kräver särskild aktsamhet vid efterföljande prövning.

FÖP FORSERUM - PLANERINGSUNDERLAG
Karta 9: Områden med potentiell risk för ras eller skred

Teckenförklaring

- Strandnära område, förutsättningar för skred i finkornig jordart
- Instabil slänt, mycket kraftig lutning
- Påverkansområde vid ras
- Möjlig ravininformation

0 250 500 m

TÄKTVERKSAMHET

I anslutning till Forserums samhälle finns tre grus- och bergtäkter som har tillstånd för brytning och utvinning av material. Två av dessa är aktiva och en är under avveckling, se avsnittet *Mark- och vattenanvändning* i dokumentet *Planförslag*. Omgivningspåverkan är stor där bland annat trafiken till och från täkterna går genom Forserums centrum. I tillstånden regleras bland annat i vilken omfattning material får utvinnas.

Täkten i Krökesbo är en bergtäkt med tillstånd till ett årligt maximalt uttag om 500 000 ton berg, med undantag för tre valfria år under hela tillståndstiden då maximalt 700 000 ton berg får uttas per år.

Totalt omfattar tillståndet lossställning, innefattar borrhning och sprängning, med ett sammanlagt uttag om 9 000 000 ton berg. Det finns även tillstånd för att motta och lagra, hantera bearbeta och återvinna maximalt 40 000 ton betong, 60 000 ton jord- och schaktmassor, 50 000 ton entreprenadberg och 250 000 ton icke tjärhaltig asfalt. Tillståndet gäller även tillverkning av asfalt, i en årlig sammantagen mängd om högst 250 000 ton. Beslutet lämnades 2023 och tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft. Tillståndet gäller 20 år räknat från dagen för lagakraft-vunnen dom. Domstolsbeslutet är överklagat.

I Tryggarp bedrivs täktverksamhet av berg och morän, tillståndet från 2016 medger ett uttag av totalt 6 000 000 ton berg och 96 000 ton morän. Det sammanlagda uttaget av berg får som högst uppgå till 400 000 ton per år och det sammanlagda uttaget av morän får som högst uppgå till 4 800 ton per år. Tillståndet gäller till och med den 31 december 2036. Från 2022 finns ett ändringstillstånd som medger mottagning och återvinning av 180 000 ton externa massor för anläggningsändamål.

Täktverksamheten i Horshaga har tillstånd om ett uttag av 200 000 ton grus med ett maximalt årligt uttag av 25 000 ton. Tillståndet gäller till och med den 31 december 2024. Verksamheten är nedlagd och efterbehandling pågår.

Nedlagd grustäkt söder om riksväg 31/40/47.

KLIMATFÖRÄNDRINGAR

Framtidens klimat i Jönköpings län förutspås bli varmare, torrare och blötare. Länsstyrelsen i Jönköpings län har tagit fram en klimatanalys för länet där medeltemperaturen antas stiga med cirka fem grader fram till det innevarande seklets slut.

Ett sådant klimat innebär sannolikt att risken för olika klimatrelaterade samhällsstörningar kommer att öka, där enskilda händelser förutspås öka i frekvens och omfattning. Exempelvis kommer kraftiga skyfall och långvarig nederbörd bli mer vanligt förekommande, vilket kan medföra översvämningar som riskerar att påverka viktiga samhällsfunktioner och infrastruktur. Under sommarhalvåret kommer torrperioderna att bli längre och inträffa oftare. Värmeböljor förväntas bli vanligare och längre, från två till sex dagar i snitt för perioden 1991–2013 till mellan åtta och i snitt 14 dagars värmebölja årligen mot seklets slut. Detta medför även en ökning av sommarmedeltemperaturen. Under åren 1991–2013 låg medeltemperaturen under sommarmånaderna mellan 14–16 grader i Nässjö kommun. Vid seklets slut beräknas i stället medeltemperaturen för juni, juli och augusti uppgå till mellan 18–20 grader.

Ett varmare klimat påverkar livsmedels- och dricksvattenförsörjningen och under de senaste somrarna har restriktioner i form av bevattningsförbud införts för att klara av vattenförsörjningen i kommunen. Vatten är en nödvändig men begränsad resurs. Detta behöver beaktas i alla delar av samhällsplaneringen, inte minst i den översiktliga planeringen.

Sammantaget ställs stora krav på hänsyn till olika klimatfaktorer vid planering av nya områden. En förutsättning för detta är att uppdaterade och tillgängliga planeringsunderlag, i form av exempelvis skyfallskarteringar och temperaturkarteringar, finns att tillgå.

Klimatanpassning

Kommunen har med den fysiska planeringen som verktyg i uppgift att säkerställa att konsekvenserna av ett förändrat klimat påverkar

samhället och invånarna så lite som möjligt. Klimatanpassningsarbetet bedrivs på flera nivåer och kan ta sig i uttryck på flera olika sätt. Grundläggande klimatanpassningsarbete är att ta fram och använda aktuella planeringsunderlag med utblick mot olika klimatscenarier. Underlagen ger stöd vid planläggning och underlättar bedömningen av ett områdes lämplighet för olika ändamål. Arbetet bör också ske samfällt med övriga insatser för att bromsa klimatförändringarna, bland annat genom att minska utsläpp av växthusgaser.

Inom den fysiska planeringen handlar klimatanpassning bland annat om att lokalisera framtida bebyggelse till lämpliga områden som inte bedöms påverkas negativt av klimatförändringarna. Det kan till exempel ske genom att säkerställa att nya byggnader inte uppförs i riskområden för översvämning eller tillgodose att tillräckligt med grönska finns i området för att omhänderta regnvatten och ge skugga. Även bebyggelsens utformning kan behöva anpassas till ett förändrat klimat.

Olämpliga områden för bebyggelse kan i stället utvecklas till så kallade mångfunktionella ytor, det vill säga områden som huvudsakligen används för ett annat ändamål, men samtidigt utgör en klimatanpassningsfunktion. Exempelvis kan ett grönområde tillåtas översvämmas vid kraftig nederbörd, medan det i normala fall är torrt och då används för till exempel rekreation eller motion.

Den fördjupade översiktsplanen utgör ett verktyg i klimatanpassningsarbetet och ligger till grund för kommande detaljplaneprocesser inom vilka markens lämplighet ytterst prövas.

Skyfallskartering

En skyfallskartering finns framtagen för Forserum och redovisas på kommande sidor. Karteringen är en översiktlig modell där lågt belägna områden med risk för översvämning vid skyfall identifieras. Skyfallskarteringen är ett viktigt planeringsunderlag som ligger till grund för var nya områden för exempelvis bostadsbebyggelse föreslås. Områden som riskerar att översvämmas är olämpliga att ta i

anspråk för exploatering. Skyfallskarteringen redovisar endast marköversvämningar till följd av skyfall och inte översvämningar i källare till följd av överbelastade avloppssystem. En ytterligare faktor är att modelleringarna endast avser skyfall och därmed inte tar hänsyn till de strömningsmekaniska effekterna i de vattendrag som översvämmas.

I skyfallskarteringen har ett så kallat 100-årsregn (regn med återkomsttiden 100 år) simulerats. Regnets varaktighet har satts till 6 timmar och beräkningen utgår från klimatfaktorn 1,4. Klimatfaktorn representerar ett framtida scenario med betydligt större nederbördsmängder än normalt med dagens klimat. Klimatfaktorn har valts i samråd med SMHI och samma faktor har även använts i skyfallskarteringar för andra kommuner i länet. Total simulerad nederbördsmängd uppgår till 118 millimeter.

Simulerat regntillfälle i skyfallskarteringen har delats upp i förregn, regntopp och efterregn. Under förregnet antas ledningsnätet ha tillräcklig kapacitet att leda bort nederbörden som faller på hårdgjorda ytor. För grönytorna antas att nederbörden infiltrerar marken och fyller upp markens vattenmättnad. Ingen avrinning antas således uppkomma under förregnet. Regntoppen varar under cirka 30 minuter och här faller totalt 66,8 millimeter regn. I beräkningen har ett schablonavdrag gjorts för att ta hänsyn till den förmodade kapaciteten i dagvattennätet. Under efterregnet antas åter ledningsnätet ha tillräcklig kapacitet för att leda undan vatten från hårdgjorda ytor medan infiltrationen på hårdytorna fortgår i samma utsträckning som under regntoppen.

För att beräkna infiltrationshastigheten på grönytorna och för differentiering av markanvändningen har markanvändningen delats upp i kategorierna byggnader, tak, vägar och hårdgjorda ytor, järnvägar, grönytor och vatten. Markens infiltrationsförmåga beskrivs i skyfallskarteringen med hjälp av en infiltrationsmodul som beräknar hur stor del av nederbörden som infiltrerar marken respektive rinner av på markytan. Modulen tar bland annat

hänsyn till jordlagrets mäktighet, porositet, vertikala läckagehastighet till underliggande jordlager samt jordlagrets initiala vatteninnehåll beräknat i procent. I skyfallskarteringen har följande generaliseringar gjorts avseende markens infiltrationsförmåga:

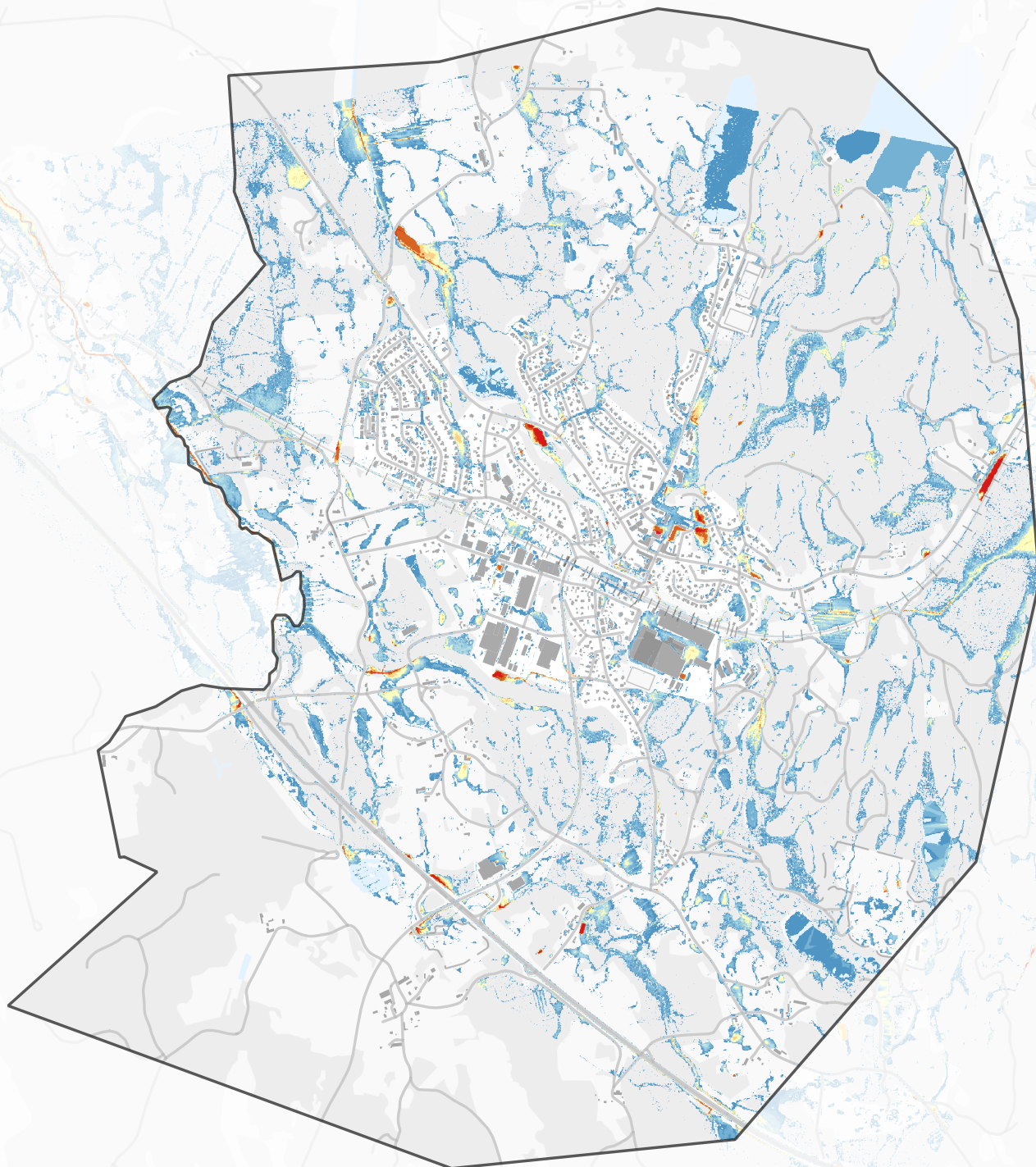
- Alla grönytor antas ha ett lika tjockt övre jordlager som kommer att stå för majoriteten av infiltrationen vid ett skyfall, därmed har markens mäktighet satts till 0,3 meter och markens porositet till 40 %.
- Det översta jordlagret består inom bebyggda områden av någon typ av fyllnadsmaterial.
- Läckagehastigheten i jordlagret beror på kapaciteten djupare ner i jordprofilen. Jordarterna har delats upp i följande kategorier: grus, sand, åsmaterial, morän, organisk jord, slit och lera samt berg i dagen.
- Det initiala vatteninnehållet i jordlagret speglar såväl den hydrologiska situationen (som representerar en torr sommardag då infiltrationen kan tänkas vara mycket stor), och hur mycket jordlagret fylls upp under förregnet.

Följande områden bedöms vara extra känsliga i samband med ett 100-årsregn:

- Storgatan/Esplanadgatan
- Centrumkyrkan
- Stråk norr om den bebyggda miljön i Forserum, mellan Jönköpingsvägen och Lillsjövägen.
- Asfalterad yta kring fastigheterna Forserum 7:26 och Forserum 7:60.
- Hästhovsvägen/Cirkelgatan
- Ett område söder om fastigheten Thule 2.
- Viadukt under järnvägen norr om Forserums kyrka.
- Hästhovsvägen samt ett område mellan Hästhovsvägen och Rosenholmsvägen.
- Gång- och cykelunderfart under Jönköpingsvägen i närheten av Lorensbergsvägen.
- Lillsjövägen/Scherlingsväg
- Eventuella stråk kring järnvägen

FÖP FORSERUM - PLANERINGSUNDERLAG

Karta 10: Skyfallskartering, maximalt djup

Teckenförklaring

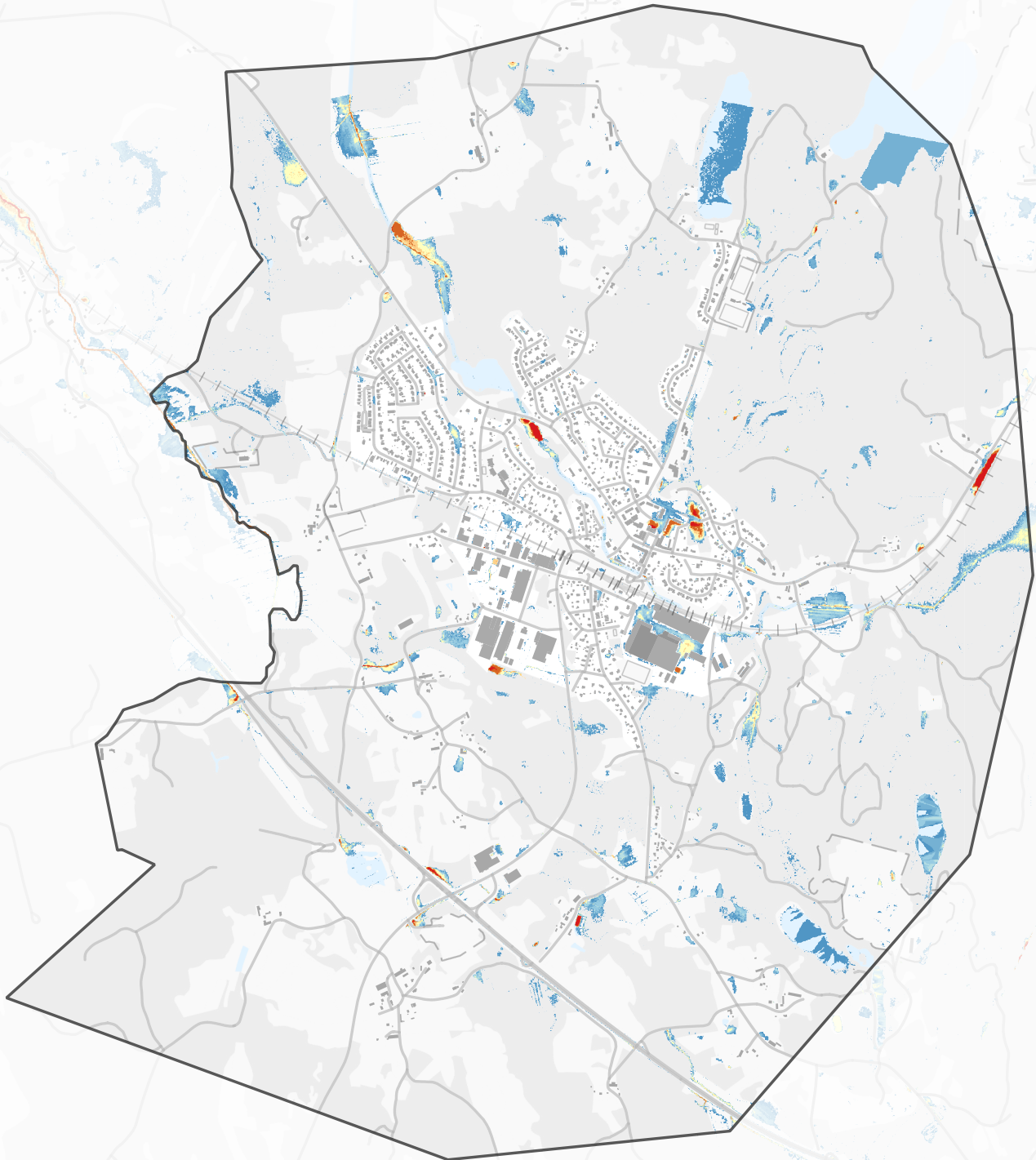
Maximalt vattendjup (m)	
	<= 0,1
	0,1 - 0,2
	0,2 - 0,3
	0,3 - 0,4
	0,4 - 0,5
	0,5 - 0,8
	0,8 - 1,0
	1,0 - 1,5
	> 1,5

0 250 500 m

FÖP FORSERUM - PLANERINGSUNDERLAG
Karta 11: Skyfallskartering, maximalt djup efter 10 timmar

Teckenförklaring

Maximalt vattendjup efter 10 timmar (m)

≤ 0,1

0,1 - 0,2

0,2 - 0,3

0,3 - 0,4

0,4 - 0,5

0,5 - 0,8

0,8 - 1,0

1,0 - 1,5

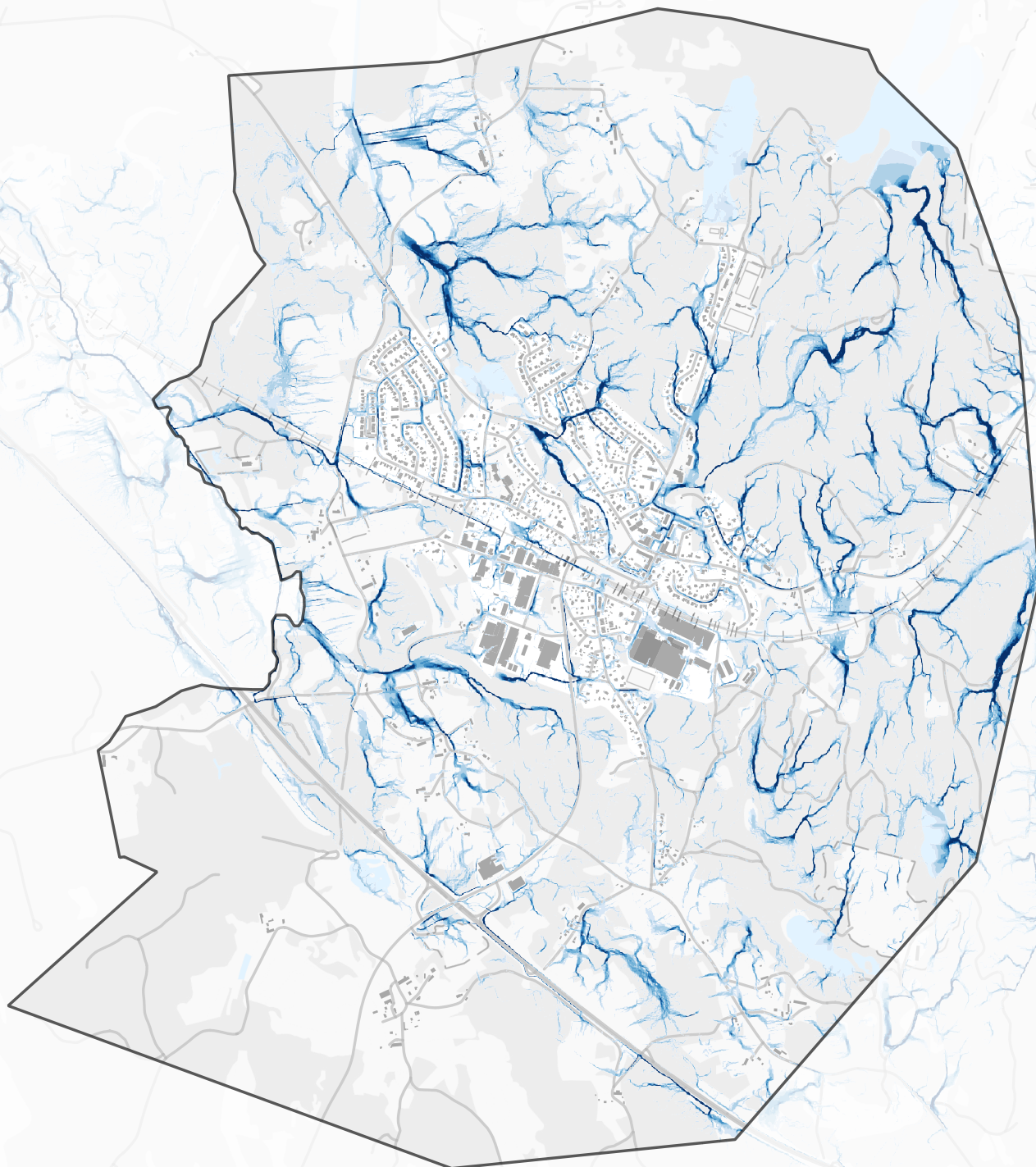
> 1,5

0 250 500 m

FÖP FORSERUM - PLANERINGSUNDERLAG

Karta 12: Skyfallskartering, maximalt flöde

Teckenförklaring

Maximalt flöde (m ³ /s/m)	
	<= 0,005
	0,005 - 0,01
	0,01 - 0,02
	0,02 - 0,03
	0,03 - 0,04
	0,04 - 0,05
	> 0,05

0 250 500 m

ENERGI OCH TEKNISK FÖRSÖRJNING

En energi- och klimatstrategi finns sedan år 2016 framtagen för Nässjö kommun. Strategin innehåller bland annat en energiplan, vilket varje kommun behöver ha enligt gällande lagstiftning. Klimat- och energistrategin utgör ett ramverk för kommunens energi- och klimatarbete. I strategin konstateras att utsläppen av växthusgaser i Nässjö kommun har minskat från cirka 181 000 ton koldioxidekvivalenter (CO₂-ekv) på 1990-talet till cirka 136 000 ton år 2013, då den senaste sammanställningen av utsläppen av växthusgaser gjordes i kommunen. Arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser har fortsatt och utsläppsnivåerna är med stor sannolikhet lägre idag än de var år 2013.

På regional nivå finns målet om att Jönköpings län ska vara ett plusenergilän senast år 2045, det vill säga mer energi produceras än vad som går åt. För att det målet ska infrias krävs ett samfällt arbete från länets alla kommuner. Energiomställningen inom såväl industri- som transportsektorn är nyckelfaktorer för att målet ska uppnås. En ny klimat- och energistrategi för Nässjö kommun är under arbete och syftar till att bidra till att uppnå Jönköpings läns mål om att bli ett plusenergilän.

Energiproduktion i Forserum

Inom avgränsningen för den fördjupade översiktsplanen för Forserum finns begränsade förutsättningar för energiproduktion. Området är markerat som olämpligt för vindkraftsetableringar i den kommunövergripande översiktsplanen och förutsättningarna för ytterligare utbyggd vattenkraft bedöms också vara begränsade.

Solenergi har de senaste åren blivit alltmer populär, men används ännu inte i någon större skala. Den främsta anledningen till detta är att anläggningskostnaden är förhållandevis hög i relation till den faktiska energiproduktionen från respektive solpanel. Den tekniska utvecklingen inom området kommer sannolikt att innebära mer kostnadseffektiva anläggningar framöver, vilket kan medföra att solenergin får en större betydelse för den totala energiförsörjningen.

Eftersom en anläggning för solenergi kan vara förhållandevis begränsad i omfattning och exempelvis endast omfatta ett hustak bedöms det finnas goda förutsättningar för en ökad utbyggnad av solenergi inom den fördjupade översiktsplanens avgränsningsområde. Större anläggningar för solenergi, solcellsparker, ska däremot i första hand lokaliseras till mark som saknar andra möjliga användningsområden, enligt ställningstagande i den kommunövergripande översiktsplanen.

Ledningsnät

E.ON har områdeskoncession för elnätet i Forserum, det vill säga tillstånd att äga och driva ett elnät inom ett geografiskt avgränsat område. Inom avgränsningen för den fördjupade översiktsplanen finns flera kraftledningar och dessa varierar i storlek och spänning. Av säkerhetsskäl visas inga ledningar i någon karta. Hänsyn till magnetfält och säkerhetsavstånd krävs vid planläggning och byggnation i närheten av kraftledningar. Nedan listas minsta säkerhetsavstånd från ledning.

- 130 kV – 50 meter
- 40 kV – 20 meter
- 10 kV, isolerad friledning – 5 meter

Fibernätet täcker endast vissa delar av Forserum idag. Gällande fjärrvärmenätet finns det vid framtagandet av den fördjupade översiktsplanen inga planer på utbyggnad, bland annat på grund av att många nybyggda bostäder idag är så energieffektiva att det inte är ekonomiskt motiverat att anlägga fjärrvärmenätet till nya mindre områden för villabebyggelse. Vid planläggning behöver befintligt ledningsnät beaktas och behov av utbyggnad och förstärkning undersökas vidare.

Avfallshantering

I Forserum finns två befintliga avfallsstationer, en vid Vattentornet och den andra utmed Jönköpingsvägen. Sedan den 1 januari 2024 ligger ansvaret för insamling av förpackningar på Sveriges kommuner. Senast 1 januari 2027 ska fastighetsnära insamling ha införts för alla hushåll.

Kraftledning i Forserum.

NÄSSJÖ KOMMUN

571 80 Nässjö

0380-51 80 00 (växel)

0731-23 21 60 (sms)

samhallsplaneringskontoret@nassjo.se

www.nassjo.se

**NÄSSJÖ
KOMMUN**